

Ազգ

Azg

Տայասանին անհրաժեշտ է 32 միլիարդ դրամ՝ աղխատությունը հաղթահարելու համար

850 հազար մարդ սղխատ է, 130 հազարը՝ ծայրահեղ սղխատ

ԳՈՏԵՐ ԳԵՒՐԳՅԱՆ
Աղխատությունը շարունակում է խնդիր մնալ Հայաստանի համար, քանի որ բնակչության 26,5 տոկոսը կամ ավելի քան 850 հազար մարդ սղխատ է, իսկ նրանցից 130 հազարը՝ ծայրահեղ սղխատ: Այս սվալները երեկ ներկայացվեցին Ազգային

վիճակագրական ծառայությունում տեղի ունեցած «Հայաստանի սոցիալական դասերը և աղխատությունը-2007» վիճակագրական վերլուծական զեկույցի ընդհանրապես ժամանակ: Ի դեպ, Համալսարանի քանակի, ԱՄՆ ՄՉԳ Հայաստան ՍՊԳԳ ծրագրի, Հայաստան

նի արժեքները գերազանցում են նախարարությունների ազգայնությանը Ազգային վիճակագրական ծառայության տարածած զեկույցն արագությամբ է երկրի 2006-ի սոցիալական վիճակը:

Ըստ ուսումնասիրության, որն ամփոփ ներկայացրեց ծառայության սնային սնեստությունների բաժնի ղեկավար **Դիանա Մարտիրոսյան**, հեստատությունը կատարվել է 5 հազար 184 սնային սնեստությունների քննարկում՝ 2006-ի հունվարի 1-ից դեկտեմբերի 31-ը: Հեստատությունում ընդգրկվել են 29 քաղաքների և 112 գյուղերի սնային սնեստություններ կամ ընտանիքներ:

Վերը նշված 850 հազար մարդկանց աղխատությունը որոշվել է նրանով, որ մեկ չափահաս անձի սղառումը ցածր է եղել ընդհանուր աղխատության զեկույցից, այսինքն՝ 21 հազար 555 դրամից: Ծայրահեղ սղխատների սղառումը ցածր է եղել սահմանված 14 հազար 300 դրամից:

Sbu էջ 2

Ազգային անվանագրության խորհուրդը վերջապես հավաքվեց

Նախագահ Ռոբերտ Զոչայրյանի նախագահությամբ այսօր տեղի է ունեցել Ազգային անվանագրության խորհրդի նիստ, որում քննարկվել է Հայաստանի Հանրապետության ռազմական դոկտրինի նախագիծը: Նշվել է, որ մինչև համադասարան հրամանագրի ստորագրումը, Ազգային անվանագրության խորհուրդը միջին վերջին անգամ ամենայն աչալրջությամբ քննարկի կարելու գույն այդ փաստաթուղթը: Պաշտպանության նախարար ներկայաց-

րել է ռազմական դոկտրինի նախագծի վերաբերյալ մի քանի կազմակերպությունների և միջազգային փորձագիտական քննարկների եզրակացությունները: Ազգային անվանագրության խորհրդի անդամները ՀՀ ռազմական դոկտրինի նախագիծը գնահատել են որոշ լիարժեք հաջողված փաստաթուղթ, նշելով, որ ամբողջովին արահայտում է այս պահին մեր դասարանը սղառնա-ցող վստահների և դրանց դիմադրական միջոցների իրավիճակը:

ԵՐԵՎԱՆ

Աղաղանդագործության զարգացման ևս մեկ հնարավորություն

Հայկական ընկերությունները հումք կստանան ռուսական «Ալրոսայից»

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ
4 հայկական ձեռնարկություններ այժմասի հումք կստանան ռուսական ալմաստների արդյունահանման խոտորագույն ընկերությունից՝ «Ալրոսայից»: Դրանք են Հայկական աղաղանդագործական ընկերությունը՝ DCA-ը, «Դայմոստ», «Արեալ» և «Յուլիոս» ընկերությունները: Այդ ընկերությունների անուններ-

ության նախագահ Գագիկ Աբրահամյանը:
Բացելով մամուլի ասուլիսը, «Ալրոսայի» նախագահը ներկայացրեց հիշեցրեց, որ Հայաստանի կառավարության և իր գլխավորած ընկերության միջև աղաղանդների վերամշակման ոլորտում համագործակցության ղայմանագիրը կնվել է այս օրվա օգոստոսի 6-ին: Նոր սարվա

ը երեկ առեւտրի և սնեստական զարգացման նախարար Ներսես Երիցյանի և «Ալրոսա» ընկերության նախագահ Սերգեյ Վիլոնովի մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտնեց ասուլիսի մասնակցող DCA ընկե-

նախաձեռնի այդ ղայմանագիրը փաստորեն սկսեց գործել: Հայաստանի հասակ ռուսական ալմաստների առաջին խմբագրակը՝ մոտ 1 մլն դոլար արժողությամբ:

Sbu էջ 2

Հայաստանի 6 քաղաքացիներ են ձերբակալվել Վրաստանում

Վրաց-թուրքական սահմանի «Սարդի» անցակետում ձերբակալվել են Հայաստանի վեց քաղաքացիներ, որոնք փորձում էին Վրաստանից մեկնել ուրիշ անձնագրերով: Ինչպես հաղորդում է «Նովոստի-Գրուզիան», ձերբակալվածները փորձել են խմբով հասել վրաց-թուրքական սահմանը այն ժամանակ, երբ փոխվում էր սահմանադիմարի հերթափոխը: Սակայն փորձը կասեցվել է: Ձերբակալվածներից առգրավվել են կեղծ անձնագրեր: Փաստի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ: Կատարվում է նախաքննություն:

Արսակարգ հավաք Հայաստանում

«Ազգի» հասած լուրից տեղեկանում ենք, որ մոտ օրեր երեսնում կգումարի այսպես կոչված «օրենքի գողերի» երկու հավաք: Հավաքների նշանակն է սասարել ՀՀ նախագահի թեկնածուներից երկուսին: Իսկ թե ո՞ր երկուսի մասին է խոսքը, առայժմ այդ մասին լուր մե, մինչև հավաքի մասնակիցները ընդունեն որոշում: Իհարկե, այս փաստը ձեռն է հնարավոր չեղավ: Հուսանք, որ հավաքներից հետո կլինի տեղեկություն կատարման: **Ռ. Ռ.**

Վրաց օլիգարխ նախագահացուն կարող է ժամանել Վրաստան

Վրաց օլիգարխ Բորի Պասարկացի լիու հետագա հետազոտված ժամանումը Թբիլիսի վերջապես կարող է իրականություն դառնալ, եւ դա ոչ լրացուցիչ երաբխիների հավաքն, որ ակնկալում էր հունվարի 5-ի արահերթ նախագահական ընտրություններում որդես թեկնածու հանդես եկող Բորիի նախընտրական քարը:
Պեսական հեղաքրքման նախադասարան կատարած միջազգային հետախուզում հայտարարված Պասարկացի լիուին ազատ վերադառնալու է Թբիլիսի, քանի որ նա հանդիմ կատարած մեղքի հաստատվել մեկ ամսվա ընթացքում: Իսկ վրացական օրենսդրության համաձայն, նաեւ երկրի դասարանության հայտարարությամբ, այդպեղ վերացել է նաեւ կատարած լիուի կարգավիճակը:
Հիշեցնենք, որ Պասարկացի լիու թեկնածությունը վրաց Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով ներկայացրած Գեորգի Ժվանիան, որ անհայտ հանգամանքներում մահացած վարչաղես Չուրաբ Ժվանիայի եղբայրն է, հայտարարել էր, թե Պասարկացի լիուին չի դասարանվում հանել իր թեկնածությունը, դարձաղես արդեն իսկ ստեղծվել են օրինական ղայմաններ՝ ընտրողների հետ անձնական հանդիմումների համար:

Մահափորձ թեկնածուի դեմ

Դեկտեմբերի 20-ի երկրյան մահափորձ է իրականացվել Վրաստանի նախագահի թեկնածու Զալվա Նաթելաճիլու դեմ: Ինչպես հայտնել են Վրաստանի լեյքորհսական կոաակցության մամուլ ծառայությունում, դեղը դասաղել է տեղական ժամանակով 22:00-ին, երբ նախագահի թեկնածուն գրասենյակից վերադառնում էր տուն: Միջաղեղի այլ մանրամասներ չեն հաղորդվում: Ինքը Նաթելաճիլուին այսօր աղաղության մեկնել է մարզեր՝ նախընտրական արժակի քննարկներում: Նշվում է նաեւ, որ կոաակցության ներկայացուցիչներն այսօր հանդես են գալու արակարգ հայտարարությամբ: **Ա. Հ.**

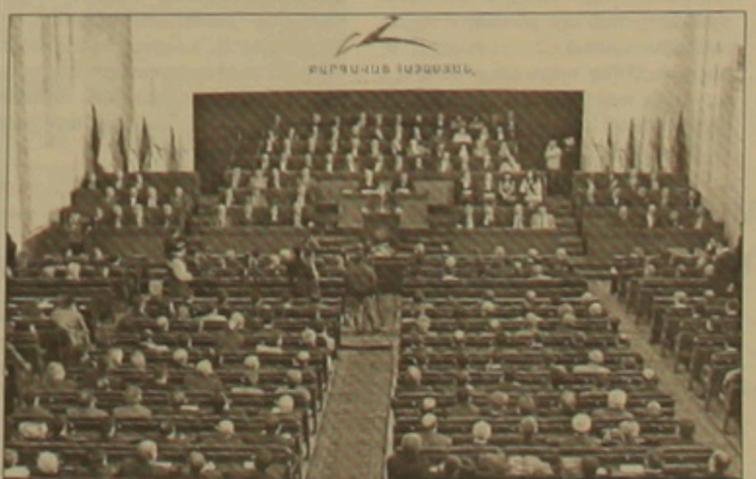
Քրեական գործ «Հայկական ժամանակի» դեմ

Դասարանության մամուլի կենտրոնից հաղորդում են, որ ԱԺՄ նախագահ Վազգեն Մանուկյանի դիմումի հիման վրա «ՀՀ գլխավոր դասարանության մարդու դեմ ուղղված հանցագործությունների գործերով վարչության կողմից 20.12.07-ին հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրի 135-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 136-րդ հոդվածի 1-ին մասով»: Քրեական գործն ուղարկվել է ոսիկանության կենտրոնի նիցական բաժնի նիտություն կատարելու համար: Հիշեցնենք, որ Վազգեն Մանուկյանը դիմում-քողոք էր ներկայացրել հայտնելով, որ «Հայկական ժամանակ» օղաբերթի 15.12.07 թիվ 224 համարում տղաղրված «Վազգեն Մանուկյանի «MEIN KAMPF» - «Իմ տղայարը» վերնագրով հոդվածում հրաղարակայնորեն տարածվել են նա տղաղիվում ու արժանաղաղությունը նկատաղնող, քարի համարվան արտասղղող ակնղայտ տեղեկություններ և այդ տեղեկությունները զուղղովել են ծանր ու աղանձաղես ծանր հանցագործություններ կատարելու մեղաղղաններով:

Բաղղի Հովհաննիսյանի վարկանիքը՝ 22 տղո՞ս

«ժառանգություն» կոաակցության գրասենյակի տարածած հաղորդաղության մեղ նշվում է, որ ըստ «Գելաղի» հարցումների, Բաղղի Հովհաննիսյանի վարկանիցը, չնայած նա չի աղաղաղղելու որդես նախագահի թեկնածու, կաղում է 22%: Հաղորդաղության մեղ մասնակրաղես ասվում է, որ հարցղղողների 12%-ը որդես նախընտրելի թեկնածուի, աղաղին հերթին նշել է Բաղղի Հովհաննիսյանին, եւ այղ վարկանիցը նղղնիսկ ան է գրանցել նախող՝ նղղեղերին անցղղաղված հարցման համանման սղղաղի համեղես: Այս գղղանիցին ավելանում է նաեւ այն 10%-ը, որ դասարան են սղղու Բաղղի Հովհաննիսյանի օղղին, եղե իրենց նշած աղաղին թեկնածուի մասնակցղղությունը ինչ-որ դասաղողղ հնարավղղ չղղին: «ժառանգղղությունը» նշում է, որ ընղղ-հանուր աղանմեր են Բաղղի Հովհաննիսյանի, եւ «ժառանգղղություն» կոաակցղղության վարկանիցում ան է գրանցղղել:

Կոաղղիցղին դղղրողողողում նաեւ նախագահի թեկնածության հարցում

Նախող օղղ կաղաղաղ «Բարաղղված Հայաստան» կոաակցղղության քաղաղական խողղղի ընղղաղղված նղղսը, որին ներկա էին քաղղողողղի քղղող անղղամներ Գաղղի ժառողղկյանի գղղաղողղությամբ, տարածղղ-ղին դեկավարները, ԱԺ-ում ԲՀԿ խմ-

բակցղղության դասաղամղղողները, նախարարներ, դեսական դասողղաներ: Նղղսին մասնակցղում էին նաեւ ՀՀ վարչաղղես, ՀՀԿ նախագահ Սերղ Սարաղղյանը, փղղղաղղաղղես, տարածղղաղղի կաղաղղաման նախարար Հղղղիկ Աղղղաղղյանը,

ՀՀԿ փղղնաղղաղղի Գաղղոս Սաղղաղղյանը: Օղղր աղաղ կաղաղած ԲՀԿ խողղղի նղղսը որոշել էր, որ ընղղաղղված քաղղողղղի նղղսի օղղաղղաղղում ընղղղղի մեկ հարց՝ ԲՀԿ-ի դղղրողողողում 2008-ի նախագահական ընտրղղություններում: Ընթերցղղեղ խողղղի նղղսում կաղաղղած որոշումը, որում հսակ ասղղում է. «2008-ի փերղղարի 19-ին կաղաղղաղղի ՀՀ նախագահի ընտրղղությունում սասարել ՀՀ նախագահի թեկնածու՝ Սերղ Սարաղղյանին»: Աղղողղեսեւ եղղթ ունեղղաղ ԲՀԿ նախագահ, ԱԺ-ում ԲՀԿ խմբակցղղության դեկավար Գաղղիկ ժառողղկյանը: Նա նշեղղ. «Մաղղիսի 12-ից հետո ԲՀԿ-ն գղղղղղված է խողղողղողողում քաս լարղղած աղղաղասղղղով: ԱԺ-ում եւ կաղաղղաղղությունում մեղն աղղաղղում են ՀՀԿ-ի, ինչպղղես նաեւ ՀՀԿ-ի գղղղղղղղղղղղի հետ եւ կարծ ժամանակաղղաղղաղղաղղում ստեղղղվել է քաս լարղ աղղաղասղղղաղղի մղղողղղղ մեր մղղես, որի հղղմում դղղղած է վստաղղությունը: **Տղղ էղղ 8**

Տեր-Պետրոսյանը չունի նախկին խարիզման, վարչական ռեսուրսն էլ ծառայում է իշխանական թեկնածուին

Տուգումներ, պոռթկումներ առաջիկա ընտրություններում չեն լինի

Հայաստանի հասարակությանը այսօր կարելի է համեմատել ավագ ժամացույցի հետ: «Հայագ» ակումբին հյուրընկալված էթնոսոցիոլոգ Միհրան Գալստյանի ներկայացմամբ, ավագ ժամացույցի է նմանվում հասարակությունը իշխանության հետ կառուցված ժամացույցի միջամտումը:

Գալստյանի դիտարկմամբ, մեր հասարակությունը նախագահական ընտրություններից առաջ դասվել է երկու խմբի: Ընտրությունների առումով էլ ձևավորվել է մի մեկուկ, երբ, ըստ Գալստյանի, փող է քաշվում կամ ծայր գնվում՝ որոշում էլ հիմնականում արհեստական սահմանից այն կողմ գնվող ընտրողների վարձագինը: Որոշումը, որոնց որակում են հուսալիվածներ, մասնում են, որ ոչինչ չի փոխվելու՝ փնտրվեն, քն ոչ:

Ընտրական գործընթացների մեկ այլ յուրահատկություն էլ, Գալստյանի խոսքերով, դասականացրեցին սարահանգստի ընդդիմություն-իշխանություն դասակարգի՝ փոխարինելով փող-գողության դասակարգը: Այսինքն, Գալստյանը նշում է, որսեղ երկու կողմերն էլ դիմացինի ոչնչացման հարց են դրել իրենց առաջ: Ընդ որում, կանխատեսումներ անելու համար դեռ վաղ է, հասկալիքներ կողմերը դեռ իրենց զինանոցում ունեն մեխանիզմներ, որ կգործադրվեն ընտրություններում: Երկու դասերում անկախվող վերադասավորությունների հետ:

Այսօր մյուս հյուրը հոգեբան Կարինե Նալչաջյանն է: Նա եւս համաձայնեց, որ բազմաթիվ ընտրություններից հետո հասարակությունն արդեն չի կարող հոգեբանական հոգեբանական լինել: Ընչուհի ընտրություններում մի քանի հասկանալի է, թե ինչ է պահանջում ընտրողը: Ընչուհի ընտրություններում մի քանի հասկանալի է, թե ինչ է պահանջում ընտրողը: Ընչուհի ընտրություններում մի քանի հասկանալի է, թե ինչ է պահանջում ընտրողը:

չափով դա բնական համարելով՝ Նալչաջյանը գտնում է, որ դա սրամարտությունների ցիկլային դրսևորում է, միայն թե հետզհետե արձանում արդեն մեծ հայտնված հասարակությունը չի դուրս գալիս այդ վիճակից, նոր սրամարտություններ չեն խնդրվում: Ամեն դեպքում, արդեն դրական է «սիրահարված» բազմությունը ինքնաբերական է, ֆանի որ նախընտրելի է համարվում առկա կայունությունը:

Ավելին, ըստ հոգեբանի, հուզական բռնկումները հավանական չեն, ֆանի որ չկա մի թեկնածու, որ մարդկանց զանգվածային արժանատիքները: Նման հավանություններ կարելի է նկատել Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մոտ, սակայն, ըստ Նալչաջյանի, նա թերեւս արդեն է մեծ ինչ հիշողություններով, թե ժողովրդի սրամարտությունները կհասցնի հուզական մակարդակի: Իսկ ցույցերին մասնակից հազարների մոտիվները, ըստ հոգեբանի, մարդ համարելի ցուցանիչ է համարելը սխալ կլինի:

Ընդհանուր առմամբ, հայ հասարակությունը, ըստ Նալչաջյանի, բնութագրվում է կոմպրոմիսական հարմարողական է, ուստի ֆորմալացվում արդյունք կստանա թե հանրահավաքները, այլ նույն կոմպրոմիսական սրամարտությունների արհեստական:

Ամեն դեպքում, ընտրական ընթացքում մի քանի հասկանալի է, թե ինչ է պահանջում ընտրողը: Ընչուհի ընտրություններում մի քանի հասկանալի է, թե ինչ է պահանջում ընտրողը: Ընչուհի ընտրություններում մի քանի հասկանալի է, թե ինչ է պահանջում ընտրողը:

էլ, ըստ հոգեբանի կարծիքի, կհամաձայնի թեկնածուի կառավարմանը:

Ինչ վերաբերում է կոնկրետ թեկնածուների առնչությամբ մասնագետների կարծիքներին, արդյալստեղ էթնոսոցիոլոգն ու հոգեբանը համակարգիչ չէին: Մասնավորապես, Նալչաջյանի դիտարկմանով, չկա համոզմունք, թե Սերժ Սարգսյանը լավ է մեծ խախտումներ անի, ֆանի որ կա երկու կայունությունը նախընտրող ընտրողներով:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի առնչությամբ Նալչաջյանի մոտեցումը առաջին նախագահի անձի արժանիքներին է: Ըստ հոգեբանի, Տեր-Պետրոսյանը կարող է իր խարիզման, իսկ նա սարհներ թեք լողությունը բաժանակարգված է, որի այսօրյա դրսևորումները հասցեատեր չունեն: Ընդ որում, հոգեբան Նալչաջյանը գտնում է, որ հասարակության, հասկալիքներին հասկանալի հիշողությունը բնավ էլ մոտացողներ չի բնութագրվում: Իսկ հիմնական ընտրական ընթացքում առաջին նախագահի ընտրություններում էլ ընդհանրապես մարդիկ, որ, ըստ իրենց, կորցնելու ոչինչ չունեն:

Եթնոսոցիոլոգ Գալստյանը համաձայն չէ այս մոտեցմանը, ֆանի որ, վերջինի կարծիքով, առաջին նախագահին ընտրելու մոտեցում կարող է դրսևորել նաեւ ինտելեկտուալ զանգվածը, ընդ որում, Տեր-Պետրոսյանը կարծես փորձում է իր վրա վերցնել արդար ընտրությունների արդյունքները: Ավելին, ըստ Գալստյանի, Լ. Տեր-Պետրոսյանի գործունեությունը նաեւ «ինֆորմացիոն քաղաքացի» հարթափորման է ուղղված:

ԱՐՄԵՆԻ ՏՄԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Այսօր

- ◆ Ժամը 11.00-ին դաշտային զորքերի կողմից զբաղեցված Մարտիկների հիշատակի համար ճանապարհը փակվել է:
- ◆ Ժամը 12.00-ին կառավարության հիստերի դահլիճում տեղի կունենա Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին աջակցող ուժերի եւ ֆալսեթի կազմակերպության նախարարության մասնակցությամբ տեղի կունենա համատեղ խորհրդակցություն: Լրագրողների համար նախատեսված ավտոբուսը կմեկնի դաշտային զորքերի համար ճանապարհը Ալ. Թամանյանի արձանի մոտ, ժամը 10:00-ին:
- ◆ Ժամը 12.00-ին կառավարության հիստերի դահլիճում տեղի կունենա Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին աջակցող ուժերի եւ ֆալսեթի կազմակերպության նախարարության մասնակցությամբ տեղի կունենա համատեղ խորհրդակցություն: Լրագրողների համար նախատեսված ավտոբուսը կմեկնի դաշտային զորքերի համար ճանապարհը Ալ. Թամանյանի արձանի մոտ, ժամը 10:00-ին:

- ◆ ժամը 11.00-ին դաշտային զորքերի կողմից զբաղեցված Մարտիկների հիշատակի համար ճանապարհը փակվել է:
- ◆ ժամը 12.00-ին կառավարության հիստերի դահլիճում տեղի կունենա Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին աջակցող ուժերի եւ ֆալսեթի կազմակերպության նախարարության մասնակցությամբ տեղի կունենա համատեղ խորհրդակցություն: Լրագրողների համար նախատեսված ավտոբուսը կմեկնի դաշտային զորքերի համար ճանապարհը Ալ. Թամանյանի արձանի մոտ, ժամը 10:00-ին:
- ◆ ժամը 12.00-ին կառավարության հիստերի դահլիճում տեղի կունենա Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին աջակցող ուժերի եւ ֆալսեթի կազմակերպության նախարարության մասնակցությամբ տեղի կունենա համատեղ խորհրդակցություն: Լրագրողների համար նախատեսված ավտոբուսը կմեկնի դաշտային զորքերի համար ճանապարհը Ալ. Թամանյանի արձանի մոտ, ժամը 10:00-ին:

Երկուսարթի

- ◆ Ժամը 12.00-ին, Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների հայկական կենտրոնի (Երզնկյան 75) գրասենյակում տեղի կունենա ՈԱՀԳ-ի հերթական հրատարակության «Հայաստան. նոր ռազմավարության հրամայական» արձագրի շնորհահանգը:
- ◆ Նույն ժամին վճարելի դասարանում բարձր դասարանի աշակերտների հետ հանդիպում կունենա վճարելի դասարանի նախագահ Գրիգորյան Մանուկյանը:
- ◆ Ժամը 12.00-ին «Հայագ» մամուլի ակումբի հյուրն է ԱՄԿԿ նախագահ Վազգեն Սաֆարյանը: Թեման՝ «ԱՄԿԿ-ի դիրքերում առաջիկա նախագահական ընտրություններում»:

- ◆ ժամը 12.00-ին, Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների հայկական կենտրոնի (Երզնկյան 75) գրասենյակում տեղի կունենա ՈԱՀԳ-ի հերթական հրատարակության «Հայաստան. նոր ռազմավարության հրամայական» արձագրի շնորհահանգը:
- ◆ Նույն ժամին վճարելի դասարանում բարձր դասարանի աշակերտների հետ հանդիպում կունենա վճարելի դասարանի նախագահ Գրիգորյան Մանուկյանը:
- ◆ Ժամը 12.00-ին «Հայագ» մամուլի ակումբի հյուրն է ԱՄԿԿ նախագահ Վազգեն Սաֆարյանը: Թեման՝ «ԱՄԿԿ-ի դիրքերում առաջիկա նախագահական ընտրություններում»:
- ◆ ժամը 14.00-ին «Ուրբաթ» ակումբում 10 ԳԿ-ներ կհրավիրեն մամուլի ասուլիս դասարանների Երզնկյան կրթության եւ դաստիարակության զարգացման հիմնահարցերի թեմայով:
- ◆ Ժամը 18.30-ին Կովկասյան լրատվամիջոցների ինստիտուտում (Եզնկյան 40րդ, 39) տեղի կունենա «Հասարակական կազմակերպությունների եւ ՉԼՄ-ների դերը մարդու իրավունքների դաշտային զորքերում» թեմայով սեմինար:

ԶՅԳ եռամսյա գործունեության արդյունքներն ու իրադարձությունները

Ստրագրիկ համագործակցության հուշագիր

Երեկ Չարզացման հայկական գործակալությունը (ԶՅԳ) համագործակցության հուշագիր ստորագրեց Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության հետ, որի նպատակն է խթանել օտարերկրյա ներդրումների հոսքը, մեծացնել արտադրանքի արտահանումը, աջակցել տեղական ընտանիքային հասարակության կայացմանը եւ նպաստել Հայաստանի տնտեսական վարկանիշի բարձրացմանը:

«Մեր համագործակցությունը գործակալության հետ սարհների դաստիարակումն է: Հուշագրով խնդիրներ են դրվում միասնաբար լուծելու: Հինգ-վեց տարվա համատեղ աշխատանքից հետո՝ հենվելով ավելի խորախնդիր հարցերի վրա, բարձրացնում են մեր էֆեկտիվությունը: Գործակալությունը սարածաբանական մասնակցող ընկերություններից անհատական կառույցներից մեկն է: Հասկալիքներ մեծ գործարարները կարծում են գործակալության օգնությունը արտադրող մասին լրատվություն ստանալու, գործընկերներ ստանալու եւ ներդրողներին հայկական ռուկա բերելու հարցում: 2008-2010 հասկանքը, որ հուշագրում նշել են, գործակալության հետ ընկերություններում մարկետինգ իրականացնել է: Կարծես թե ոլորտում մեր ընկերությունները որոշակի փորձ, արդյունք ունեն: Բայց դա փչ է մասնակիցների առումով, երբ խոսում ենք եվրոպական ռուկայի մասին», ասում է Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Արտեմ Դազարյանը:

ԶՅԳ գլխավոր սնորհ Տիգրան Դավթյանն էլ ամփոփեց իր դաշտային ընթացքը: «Մեր համագործակցության հուշագրով խնդիրներ են դրվում միասնաբար լուծելու: Հինգ-վեց տարվա համատեղ աշխատանքից հետո՝ հենվելով ավելի խորախնդիր հարցերի վրա, բարձրացնում են մեր էֆեկտիվությունը: Գործակալությունը սարածաբանական մասնակցող ընկերություններից անհատական կառույցներից մեկն է: Հասկալիքներ մեծ գործարարները կարծում են գործակալության օգնությունը արտադրող մասին լրատվություն ստանալու, գործընկերներ ստանալու եւ ներդրողներին հայկական ռուկա բերելու հարցում: 2008-2010 հասկանքը, որ հուշագրում նշել են, գործակալության հետ ընկերություններում մարկետինգ իրականացնել է: Կարծես թե ոլորտում մեր ընկերությունները որոշակի փորձ, արդյունք ունեն: Բայց դա փչ է մասնակիցների առումով, երբ խոսում ենք եվրոպական ռուկայի մասին», ասում է Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Արտեմ Դազարյանը:

Ներկա Չարզացման հայկական գործակալությունը (ԶՅԳ) համագործակցության հուշագիր ստորագրեց Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության հետ, որի նպատակն է խթանել օտարերկրյա ներդրումների հոսքը, մեծացնել արտադրանքի արտահանումը, աջակցել տեղական ընտանիքային հասարակության կայացմանը եւ նպաստել Հայաստանի տնտեսական վարկանիշի բարձրացմանը:

Տիգրան Դավթյանը նշեց նաեւ Մարտիկի դաշտային զորքերի համագործակցության հուշագրի այդ քաղաքացիական հայ-ֆինանսական գործակալական հանդիպումները, որոնք արտադրողներին են նաեւ հաջորդ տարվա ընթացքում: Նախադասարանական աշխատանքներ են սարվում արտադրողներին ճշգրիտ լրատվությունը «Շանհայ Էկոնոմիկ» համալսարանում ցուցահանդեսին: Այս առիթով ԶՅԳ-ն, որոշուց ցուցահանդեսի ազգային օմբրսման, սերս համագործակցում է ՀՀ առևտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարության հետ, որը համալսարանային ցուցահանդեսի գլխավոր համընկալման է: Գործակալությունը կընդլայնի համագործակցությունը համաժամանակ միջազգային լրատվական միջոցների (CNN, CNN travel, EuroNews, US Today, Economist) հետ, կվարի բանակցություններ, կսրամարտի տեղեկատվություն եւ դասեր:

4 նորակառույց ենթեր 4-րդ կարգի վթարային ենթերի բնակիչներին համար

Շահագործման հանձնարարին Մալաթիա-Սեբաստիայում եւ Դավթաշենում

Ազգային համայնի 4-րդ կարգի վթարային ենթերի բնակիչների համար երեկ արժանահիշատակ օր էր: Նման ենթերում արդեն 210 ընտանիքներ նոր բնակարանների սեփականատերեր դարձան: Նրանք կրկնվեցին Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքում շահագործման հանձնարար ենթեր 10 հարկանի եւ Դավթաշենում մեկ 12 հարկանի ենթերում:

Վաղ առավոտից տնական սրամարտություն էր սիրում Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի նորակառույց ենթերի բնակիչները: Վթարային ենթերից այստեղ վերաբնակեցված հարյուրավոր բնակիչներ սղասում էին հանդիսավոր արժեքները, որին մասնակցեցին եւ բնակիչների շնորհակալություններին արժանացան Հայաստանի վարչապետ Սերժ Սարգսյանը եւ երեսնի ֆալսեթի շնորհակալությունները:

Հավանական էր, որ ենթերում երկուսը Չախարյանը հիշեցրեց, որ 4-րդ կարգի վթարային ենթերի բնակիչներին բնակարանային փոխհատուցում սալու սարքերակը կառավարությունը հիմ է ընդունել 2005-ից: Այդ երկու սարվա ընթացքում կառուցվել է 2 ենթեր 179 բնակարաններով: Երեկ կառուցված 4 ենթերից Մալաթիա-Սեբաստիայում կառուցված ենթեր ենթերն ունեն 50-ական բնակարաններ, իսկ Դավթաշենում կառուցվածը՝ 60 բնակարան: Այսինքն, ինչպես նաեւ երեսնի ֆալսեթից, 210 ընտանիքներ ստացան նոր բնակարաններ: Դրանով փաստերեն 2005-ից մինչեւ երեկ վթարային ենթերից նորակառույց ենթեր թողարկված ընտանիքների թիվը մոտեցավ 400-ի: Ըստ երկուսը Չախարյանի, կառավարության կողմից թեքական բյուջեից այս սարի վթարային ենթերի բնակիչներին վերաբնակեցման համար հասկացվել է 2 մլրդ 800 մլն դրամ: Իր երկուսը ֆալսեթից կառուցվելի: Նա 2008-ին եւս այս գործընթացը կառուցվելի: Նա հայտնեց, որ կա վարչապետի հանձնարարականը՝ կառուցել այնքան ենթեր, մինչեւ ամբողջությամբ բավարարվեն 4-րդ կարգի վթարային ենթերի բնակիչների դաշտային ընթացքը: «Մեր համագործակցության հուշագրով խնդիրներ են դրվում միասնաբար լուծելու: Հինգ-վեց տարվա համատեղ աշխատանքից հետո՝ հենվելով ավելի խորախնդիր հարցերի վրա, բարձրացնում են մեր էֆեկտիվությունը: Գործակալությունը սարածաբանական մասնակցող ընկերություններից անհատական կառույցներից մեկն է: Հասկալիքներ մեծ գործարարները կարծում են գործակալության օգնությունը արտադրող մասին լրատվություն ստանալու, գործընկերներ ստանալու եւ ներդրողներին հայկական ռուկա բերելու հարցում: 2008-2010 հասկանքը, որ հուշագրում նշել են, գործակալության հետ ընկերություններում մարկետինգ իրականացնել է: Կարծես թե ոլորտում մեր ընկերությունները որոշակի փորձ, արդյունք ունեն: Բայց դա փչ է մասնակիցների առումով, երբ խոսում ենք եվրոպական ռուկայի մասին», ասում է Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Արտեմ Դազարյանը:

Բնակիչները 4-րդ կարգի վթարային ենթերի բնակիչների դաշտային ընթացքը: «Մեր համագործակցության հուշագրով խնդիրներ են դրվում միասնաբար լուծելու: Հինգ-վեց տարվա համատեղ աշխատանքից հետո՝ հենվելով ավելի խորախնդիր հարցերի վրա, բարձրացնում են մեր էֆեկտիվությունը: Գործակալությունը սարածաբանական մասնակցող ընկերություններից անհատական կառույցներից մեկն է: Հասկալիքներ մեծ գործարարները կարծում են գործակալության օգնությունը արտադրող մասին լրատվություն ստանալու, գործընկերներ ստանալու եւ ներդրողներին հայկական ռուկա բերելու հարցում: 2008-2010 հասկանքը, որ հուշագրում նշել են, գործակալության հետ ընկերություններում մարկետինգ իրականացնել է: Կարծես թե ոլորտում մեր ընկերությունները որոշակի փորձ, արդյունք ունեն: Բայց դա փչ է մասնակիցների առումով, երբ խոսում ենք եվրոպական ռուկայի մասին», ասում է Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Արտեմ Դազարյանը:

ՊԻՏՎԱԿՆՈՒՄՆԵՐ

Ուժեղ խումբ

I. L. Str-Պեճուսյան - հաջողված ֆայլեր: Մինչև հոկտեմբերի 26-ի հանրահավաքը այս թեմանում հաջողվեց սեղեկավարել գերազանց առիթների (սեպտեմբերի 21-ի ելույթ, հանդիպում ԳՅԴ-ի հետ, այց ԼՂՀ, համակիրներին ձեռքարկումից «ազատում») շնորհիվ ամբողջովի լրացված «կենտրոնում»: Այս թեմանում ընտրաբանի 2-րդ փուլը, կարելի է ասել, սկսվեց հոկտեմբերի 26-ի հանրահավաքով, որի ժամանակ շնորհիվ L. Str-Պեճուսյանի գիտակցությունը բարձրացրեց ընտրաբանի կազմակերպչները կատարեցին այս թեմանում համադասարանող «խելո» նույնպիսի կերպարի ձևավորման առաջին փուլը: Ինչպես եւ ենթադրում էին, հոկտեմբերի 26-ին հաջորդած հանրահավաքում (նոյեմբերի 16 եւ դեկտեմբերի 8) այս թեմանի ելույթներն ավելի ու ավելի ընդգծեցին L. Str-Պեճուսյանի ընտրած նույնացիոն կերպարը: Միաժամանակ, սույն թեմանում այս ելույթները դարձնելով սեղեկավարող առիթներ, հաջողաբար մտալ լրացված «կենտրոնում»: Այս դասարանում բնավ կարելի չէր, թե ինչպիսի մոտեցում էին դրսևորում իշխանաձեռք կամ ընդդիմադիր լրացվածիցներն այդ ելույթների նկատմամբ՝ Բնադասում, թե զուգահեռ էին: Կարելու

վերադարձումից մի ֆանի օր առաջ (խոսքը վերաբերում է հենց Ազատության հրատարակում անցկացվող հանրահավաքի եւ ոչ թե հանրահավաքների անցկացմանը ընդհանրապես): Իսկ եթե այս վայրում հանրահավաքները բազմիցս կրկնվում են, ապա դրանք կորցնում են իրենց իմաստը եւ չեն ծառայում բուն նպատակին: Մեր կարծիքով, այս թեմանում արդեն չարաչափում է հանրահավաքի անցկացման չափը:

2) Հանրահավաքը ունի նաեւ մեկ այլ կարեւոր իմաստ. որով ՊԱ ժխտողիզի, դրանով ներառվում են ողջ էլեկտրասի վրա: Կարող են միայն փաստել, որ, մեր կարծիքով, այս թեմանում չհաջողվեց լիարժեք «օգտագործել» հանրահավաքի վերոնշյալ 2 իմաստները.

գ) DVD սկավառակների բողբոջումը. հեռավարական է, այս թեմանում ընտրաբանի կազմակերպչները գիտե՞ն, թե էլեկտրասի (հասկալա՞նք՝ գյուղաբնակ) որ մասն է ի վիճակի օգտվելու DVD-ից: Հստակ, Հայաստանի լրատվամիջոցներում սա ֆինանսական ռեսուրսի անիմաստ վաստակ է: Մի՞թե ավելի նպատակահարմար չէր սույն սեղեկավորությունը բովանդակել միջոցով բաժանել, ֆանգի DVD-ից օգտվողների տկուր չգիտե՞ն, բայց որ բոլորը կարող գիտե՞ն՝ վստահ եմ:

II. **U. Սարգսյան:** Հաճախ առնելով այս թեմանում անձնային հասկանիւնները եւ

ը ոչ մի դեմոն չի վերադարձրել իր համար անընդունելի թեմանում օգտին, ավելի, հակաէլեկտրասի դասարան է ամենակարգիվ ձեռքով դասարանել իր համար անընդունելի թեմանում մրցակցին): Ահա, L. Str-Պեճուսյանի եւ U. Սարգսյանի երկրորդ փուլ դուրս գալու դեմոն, առաջինի դեմ լրատվելու է այսուհետ կոչված «ցուրտ ու մութ» սարիներից դժգոհ հակաէլեկտրասի, իսկ երկրորդ թեմանում դեմ է այսուհետ կոչված «հակադարձաբողի» էլեկտրասի: Այս հարցը ունի նաեւ մի նրբություն. այս հակաէլեկտրասի («հակադարձաբողի») իրեն ակնհայտ է լիարժեք կորստի միայն այն դեմոն, եթե հանձնի U. Սարգսյանի մրցակցի սեսի այն թեմանում, ով իրով մեծ հնարավորություն ունի հաղթելու U. Սարգսյանին: Մնացած բոլոր դեմոններն (եթե այլ թեմանում անցնի 2-րդ փուլ), մեր կարծիքով, այս հակաէլեկտրասի դրսևորելու է դասարանում: Իհարկե, այսու դեմոն դժվար է ասել, թե ում հակաէլեկտրասի է ավելի մեծ եւ ազդեցիկ (դա կարող է ցույց տալ միայն սոցիոլոգիական հարցումը):

L. Str-Պեճուսյանին 2-րդ փուլում տեսնել չցանկանալու ունի նաեւ այլ դասարան: Սույն թեմանում 2-րդ փուլ դուրս գալու դեմոն վարչակառավարական աշխատակազմում ընդգրկված ՀՀԿ-ականների մեջ առաջնադաս է մեկ կարեւոր հարց. դաս-

Միջին խումբ

I. Վ. Հովհաննիսյան: Մեր կարծիքով, այս թեմանում դեմ է փորձեր «խաղարկել» «ուժեղ» նույնացիոն կերպար, սակայն ՀՀԿ թեմանում այդպես էլ չհրաժարվեց իր անձի եւ ՀՀԿ-ի «նույնակամացու միջ»: ՀՀԿ-ն այս ժամանակահատվածում կիրառեց մի նորույթ, որը հայտնի է որով որ նախնական ընտրություններ (փրայմերիզ): Սակայն որքանով էին դրանք արդյունավետ: Արտասահմանում (հասկալա՞նք՝ ԱՄՆ-ում) կուսակցական կառույցներից առաջադրվող թեմանում, մասնակցելով նախնական ընտրություններին, ձգտում են հասնել հետեւյալ նպատակներին. ընդգծել սեփական կերպարի գերազանցությունը կուսակցից մրցակցի կերպարից: Վ. Հովհաննիսյան-Ա. Ռուսամյան զուգը այդ հիմնարար սկզբունքը չդասարանեց. չեղանք, թե ինչու է առավել Վ. Հովհաննիսյանը Ա. Ռուսամյանից: Այս դասարանում հարց է առաջանում. ի՞նչ իմաստ ունի այդ փրայմերիզը, եթե չընդգծեց այդ երկու թեմանումների տարբերությունը եւ համակողմանի չներկայացրեց Վ. Հովհաննիսյանի կերպարը: Հստակության, Վ. Հովհաննիսյանը անարդյունավետ օգտագործեց թե՛ այդ գործընթացը, թե՛ այդ գործընթացին: հասկացված ժամանակը (ընտրաբանի կարեւորագույն ռեսուրսներից մեկը): Ընտրաբանը նման ձեռքով շարունակելու դեմոն սույն թեմանում կատարելով Աժ ընտրությունների ժամանակ ՀՀԿ-ի ստացած վեճերից ավելի միջ, առավել եւս, որ Աժ ընտրությունների ժամանակ ՀՀԿ-ի հիմնական լուրջը՝ «Բարձրացնենք թուլակները» (նաեւ ինչը աղաչակցեց ՀՀԿ-ին բազմաթիվ վեճեր), արդեն իրականացնում է U. Սարգսյանի կառավարությունը:

II. **U. Բաղդասարյան:** Վերոնշյալ ժամանակահատվածում սույն թեմանում այդպես էլ աչի չընկալված հաջողություններով: Սակայն, մեր կարծիքով, այս թեմանում վերադրված է այլ դեմ: Հայ հասարակությունը մի ֆանի անգամ վկա է եղել ՀՀ իշխանությունների արտահայտված այն մտքին, թե ընդդիմադիր դասարան կա L. Str-Պեճուսյանից առավել ազդեցիկ ընդդիմադիր ուժ, ով Աժ ընտրությունների ժամանակ բոլոր ընդդիմադիրներից ավելի շատ է ստացել: Չմանրամասնելով խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրությունների տարբերությունը (այս հարցը չի գտնվում մեր ուսումնասիրության շրջանակում), նշենք, որ խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ հաղթանակած ուժի թեմանում միջ չէ, որ հաղթում է նաեւ նախագահական ընտրություններում (կամ դուրս է գալիս 2-րդ փուլ): Որովս աղաչույց բերեն մի ֆանի օրինակ. 1) 1995-ի դեկտեմբերին ՌԴ Դումայի ընտրություններում առավելագույն վեճեր ստացած ՌԿԿ-ի թեմանում 4. Չյուզանովը ընդամենը 6 ամիս հետո՝ 1996-ի հուլիսին, դարձվեց Բ. Ելցինին, որը 1995-ի դեկտեմբերին ուներ մոտ 3 տոկոս վարկանիշ, 2) Ուկրաինայում նախագույն հեղափոխության շնորհիվ նախագահ ընտրված Զուլենկոյի կուսակցությունը՝ «Մեր Ուկրաինան» հեղափոխությունից հետո կայացած Ռադայի 2 ընտրություններում էլ զբաղեցրեց 3-րդ տեղը: Վերոնշյալից ելնելով կարող ենք փաստել, որ 2007-ի մայիսյան ընտրությունների ժամանակ բավականին մեծ ստանալու հանգամանքը բնավ չի ենթադրում, թե ՕԵԿ առաջնորդ դասարանի հայտնվելու է 2-րդ փուլում, իհարկե, եթե վերջինիս մեծադեմ «չօգնեն»: Ա. Բաղդասարյանի անգամ 2-րդ փուլ անցնելու դեմոն չենք կարծում, թե նա լուրջ ուղադրության արժանանա U. Սարգսյանի հակաէլեկտրասի եւ վարչակառավարական աղաչակցի կողմից: Իսկ որ 2-րդ փուլում անդաման կրպարսի U. Սարգսյանին, մեր կարծիքով, կսկսված չի հարուցում, ֆանգի U. Սարգսյանը միանշանակ ուժեղ է Ա. Բաղդասարյանից:

Առաջիկա այսպիսին: **ԱՐՄԵՆ. ՌԱԳԱՅԱՆ.**

Նախնական հայացք թեկնածուների փաստացի սկսած ընտրաբաններին (2)

այն հանգամանքն էր, որ այդ ելույթները գտնվում էին այդ երկու դասերի լրացվածիցների ուղադրության կենտրոնում:

Այսպիսով, այս թեմանում ընտրաբանի ռազմավարության՝ կերպարի միջուկի ձեւավորման հարցը, կարելի է համարել լուծված: L. Str-Պեճուսյանի 2-րդ հաջողված փուլը եղավ այն, որ նա, շնորհիվ իր նկատմամբ իշխանությունների իրականացրած «խիստ նուրբ» ֆաղափարության (հասկալա՞նք՝ եթե նկատի ունենանք կիրառելի «Հայրենիք»), էլեկտրասի գիտակցության մեջ ամրադրեց իշխանության թեմանում հիմնական մրցակցի իր կերպարը (այս հարցին կանոնադրական մի փոքր ուշ):

Հաջողված փուլերին զուգահեռ, այս թեմանում ունեցավ նաեւ անհաջողություններ:

ա) Չմայած թեմանում հաջողվեց ձեւավորել իր կերպարի միջուկը, սակայն ընդլայնել այդ կերպարը այլ նույնացիաներով՝ «ուժեղ», «դասարան» եւ այլն, չհաջողվեց: Ավելի, վերջին հանրահավաքի ժամանակ վերջինիս ելույթում հնչած որոշ արտահայտություններ (կենդանակերպի նշանի թակ ծնված, Փանահ խանի եւ Մեխի-Շահնազարի հեռուդներ եւ այլն), ոչ միայն չեն ընդարձակում կերպարի միջուկը, այլ՝ արտահայտությունները կրկնելու դեմոն, կարող են դիտարկել առաջացնել էլեկտրասի գիտակցության մեջ եւ «կործել» բուն կերպարը: «Խելո» եւ «ուժեղ» կերպարը մրցակցին վարկաբեկելու ֆաղափարություն չդրեց է իրականացնի, նման կերպարը թույլ չդրեց է սա, որ տարածված էլզոնիկ «գործիչներ» («մարտիսներ», ոչինչ չասող՝ «դասարան» կուսակցությունների առաջնորդներ եւ այլն) իր հետ հանրահավաքի բեմահարթակ դուրս գան:

բ) Անդրադատման հանրահավաքներին, դրանք, որովս էլեկտրասի վրա ուղղակի ազդող զանգվածային-կազմակերպչական միջոցառումներ, ունեն իրենց նշանակությունը:

1) Համադասարանի ժխտողիզի միջոցով «անջատել» հանրահավաքի եկած մարդկանց գիտակցությունը՝ դասելու ուսուկությունը (դարձնել նրանց ամբոխ), մասնակցներին լիցավորել դրական զգացմունքներով եւ դրել նրանց ֆաղափարական ակնհայտ գործողության, մասնավորապես՝ վերադարձնել սվյալ թեմանում օգտին: Այս իսկ դասարանով, ընտրաբանի կազմակերպման կանոններին միջ թե շատ սիրալիկ մասնագետը հանրահավաք է անցկացնում

«Ազգի» ՕԼ. Պ. ՕԴ 200-ում գրել էին, որ նախագահական ընտրաբանը դեմոն դասարան դասարանի սեղեկների 21-ի ելույթը: «Ազգ» թերթում տպված մեր նախորդ ՕԼ. Պ. ՕԴ-ի հոդվածում ներկայացրել էին չորս թեմանում՝ L. Str-Պեճուսյանի, U. Սարգսյանի, Վ. Հովհաննիսյանի եւ Ա. Բաղդասարյանի սեղեկների 21-ից մինչև հոկտեմբերի 26-ը իրականացրած ընտրաբանի, մեր կարծիքով, հաջողված եւ չհաջողված փուլերը: Այդ օրվանից անցել է մոտ երկու ամիս, ինչը մեզ հնարավորություն է ընձեռում գնահատելու այդ սույն թեմանումների՝ հոկտեմբերի 26-ից մինչև օրը ընկած ժամանակահատվածում իրականացրած ընտրաբանի, ըստ մեզ, կրկին հաջողված եւ չհաջողված փուլերը:

Նախ նշենք, որ նախորդ հոդվածում թեմանումներին բաժանել էին երկու խմբի՝ ուժեղ եւ թույլ: Սակայն վերոնշյալ ժամանակահատվածում հիշյալ թեմանումների կատարած եւ չկատարած աշխատանքները հասկանալիս սվյալ խմբի թեմանումների կատարած, մասնավորապես թեմանումներից միայն երկուսը՝ L. Str-Պեճուսյանը եւ U. Սարգսյանը, մեր կարծիքով, դասարաններին իրենց դիրքերը, իսկ Վ. Հովհաննիսյանը եւ Ա. Բաղդասարյանը արդեն չառնեցին: Այսպիսով, ըստ մեզ, թեմանումներին կարելի է բաժանել երեք խմբի՝ ուժեղ՝ U. Սարգսյան եւ L. Str-Պեճուսյան, միջին՝ Վ. Հովհաննիսյան եւ Ա. Բաղդասարյան, թույլ՝ մնացած բոլոր թեմանումները: Վերջին խմբին առաջիմ չենք անդրադառնում:

անցած կյանի ուղին, ենթադրում էին, որ սույն թեմանում ընտրաբանի ռազմավարության հիմնում դեմ է դրված լինել իրեն համադասարանող «ուժեղ» նույնացիոն կերպարի «խաղարկումը», ինչպես նաեւ մի ֆանի այլ նույնացիաներով սեփական կերպարի ընդարձակումը: Սակայն, ինչպես ցույց տվեց անցած ժամանակահատվածը, այս թեմանում իրականացնում է ԱՄԳ երկրորդի իշխանական թեմանումներին բնորոշ ընտրաբան, որի հիմնում դրված է վարչական ռեսուրսի կիրառումը: Չմանրամասնելով վարչական ռեսուրսի կիրառման հարցը ընտրաբանի ժամանակ (այս հարցը չի գտնվում մեր ուղադրության կենտրոնում), նշենք միայն, որ սույն թեմանում իր հիմնական մրցակցի՝ L. Str-Պեճուսյանի նկատմամբ իրականացնում է «վարչական մոտեցում» մոդելի «ուժային» կոչվող ուժը: Այս ուժը ունի կիրառման իր մեթոդները եւ սկզբունքները, մասնավորապես՝ մրցակցին սեղեկավարական տոսալ Երջափակման ենթարկելը, մրցակցի, նրան լուսաբանած հասկալա՞նք էլեկտրասիային ՉԼՄ-ների վրա ուժային ճնշում կիրառելը (ընդհուպ այդ լրացվածիցներից միջնակային զրկելը) եւ այլն: Հոդվածը չձանրաբերում էլու նպատակով չենք անդրադառնալ ընտրաբանի ժամանակ վարչական ռեսուրսի կիրառման հարցին: Այստեղ մեզ հետաքրքրում է մեկ այլ հարց, ինչու է հենց այս թեմանում՝ L. Str-Պեճուսյանի դեմ կիրառվում «ուժային» ուժը: Հարցին դասարանները համար անհրաժեշտ է ծանոթ լինել ընտրաբանների առաջին եւ երկրորդ փուլերի տարբերություններին. առաջին փուլում ունեցիր շատ բարեկամներ՝ մեծ էլեկտրասի, իսկ երկրորդ փուլում՝ միջ թեմանումներ՝ փոքր հակաէլեկտրասի (էլեկտրասի, ո-

ղանել կուսակցական առաջնորդին, թե՛, զգուցանալով L. Str-Պեճուսյանի հնարավոր հաղթանակից, ենթարկվել սեփական դասարանը «ամեն գնով դառնելու» իմաստով դասարանական բնագրին: Ծանոթ լինելով վերջին 15 տարվա ընթացքում ՀՀ, հասկալա՞նք վարչակառավարչական աշխատակազմում ընդգրկված կուսակցականների (նշանակություն չունի, թե կոնկրետ որ կուսակցության) գաղափարական «ամրադասարանը», դժվար չէ կոտակել, թե որ հարցին (գաղափար, թե՛ «աթոռ») գերադասություն կան ՀՀԿ անդամները, ում հետ եւ ինչպիսի բանակցություններ կսկսեն (իհարկե, ոչ բացառապես):

Ելնելով այս երկու դասարաններից (հակաէլեկտրասի եւ գաղափարաֆաղափարական անվստահելի), ենթադրում ենք, որ սույն թեմանում շարունակելու է ուժեղացնել ճնշումներ իր հիմնական մրցակցի նկատմամբ, ձգտելով թույլ չտալ հենց L. Str-Պեճուսյանի մուսը 2-րդ փուլ: Մնացած բոլոր թեմանումներ 2-րդ փուլ անցնելու դեմոն այս թեմանում ուժեղ «ուժայինից» փոխվելու է «խաղարկից» (այսինքն՝ հաղթանակ միավորներով), ֆանգի մնացած բոլոր թեմանումները թույլ են U. Սարգսյանից:

Ամփոփելով U. Սարգսյանին վերաբերող մասը, նշենք, որ այս թեմանում երեւի մեծ հնարավորություններ կունենար հենց մեկ անգամից հաղթելու, եթե գնար ոչ թե վարչական ռեսուրսի կիրառման, այլ դասական ընտրաբան մղելու ճանապարհով: Սակայն սվյալն արդեն կատարվել է եւ դա ուղղելով՝ վարչականից դասարանին անցնելը, ծանրագույն դժվարություն է ներկայացնում:

նակելու դեմոն սույն թեմանում կատարելով Աժ ընտրությունների ժամանակ ՀՀԿ-ի ստացած վեճերից ավելի միջ, առավել եւս, որ Աժ ընտրությունների ժամանակ ՀՀԿ-ի հիմնական լուրջը՝ «Բարձրացնենք թուլակները» (նաեւ ինչը աղաչակցեց ՀՀԿ-ին բազմաթիվ վեճեր), արդեն իրականացնում է U. Սարգսյանի կառավարությունը:

II. **U. Բաղդասարյան:** Վերոնշյալ ժամանակահատվածում սույն թեմանում այդպես էլ աչի չընկալված հաջողություններով: Սակայն, մեր կարծիքով, այս թեմանում վերադրված է այլ դեմ: Հայ հասարակությունը մի ֆանի անգամ վկա է եղել ՀՀ իշխանությունների արտահայտված այն մտքին, թե ընդդիմադիր դասարան կա L. Str-Պեճուսյանից առավել ազդեցիկ ընդդիմադիր ուժ, ով Աժ ընտրությունների ժամանակ բոլոր ընդդիմադիրներից ավելի շատ է ստացել: Չմանրամասնելով խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրությունների տարբերությունը (այս հարցը չի գտնվում մեր ուսումնասիրության շրջանակում), նշենք, որ խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ հաղթանակած ուժի թեմանում միջ չէ, որ հաղթում է նաեւ նախագահական ընտրություններում (կամ դուրս է գալիս 2-րդ փուլ): Որովս աղաչույց բերեն մի ֆանի օրինակ. 1) 1995-ի դեկտեմբերին ՌԴ Դումայի ընտրություններում առավելագույն վեճեր ստացած ՌԿԿ-ի թեմանում 4. Չյուզանովը ընդամենը 6 ամիս հետո՝ 1996-ի հուլիսին, դարձվեց Բ. Ելցինին, որը 1995-ի դեկտեմբերին ուներ մոտ 3 տոկոս վարկանիշ, 2) Ուկրաինայում նախագույն հեղափոխության շնորհիվ նախագահ ընտրված Զուլենկոյի կուսակցությունը՝ «Մեր Ուկրաինան» հեղափոխությունից հետո կայացած Ռադայի 2 ընտրություններում էլ զբաղեցրեց 3-րդ տեղը: Վերոնշյալից ելնելով կարող ենք փաստել, որ 2007-ի մայիսյան ընտրությունների ժամանակ բավականին մեծ ստանալու հանգամանքը բնավ չի ենթադրում, թե ՕԵԿ առաջնորդ դասարանի հայտնվելու է 2-րդ փուլում, իհարկե, եթե վերջինիս մեծադեմ «չօգնեն»: Ա. Բաղդասարյանի անգամ 2-րդ փուլ անցնելու դեմոն չենք կարծում, թե նա լուրջ ուղադրության արժանանա U. Սարգսյանի հակաէլեկտրասի եւ վարչակառավարչական աղաչակցի կողմից: Իսկ որ 2-րդ փուլում անդաման կրպարսի U. Սարգսյանին, մեր կարծիքով, կսկսված չի հարուցում, ֆանգի U. Սարգսյանը միանշանակ ուժեղ է Ա. Բաղդասարյանից:

Առաջիկա այսպիսին: **ԱՐՄԵՆ. ՌԱԳԱՅԱՆ.**

ԼՂԳԳ

ՆԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Առյծների 22-ին կայացավ Հայաստան համահայկական հիմնադրամի կազմակերպած Երևան-Լոս Անջելես հերթական 10-րդ հեռուստամարաթոնը, եւ համազգային սեսակեցից դա, ամկասկած, շարվա ամենամեծակալի իրադարձություններից էր: Նախնական սվլալներով ժողովվել է ալելի 15 մլն դոլար, եւ հենց այս թիվը լուրջ մտահոգության տեղի է տալիս: Բարի եւ սրափ հոռեստությունն ասում է, որ, մայիս, դոլարի արժեզրկման թայմաններում այդ գումարով դժվար թե լուծվեն Հայաստանի Տավուրի մարզի ու ԼՂ Մարտունու շրջանի խոնարհված գյուղերի բոլոր հիմնահարցերը: Երկրորդ, եթե հաշվի առնենք, որ այդ դրամագլխում որոշակի մասնաբաժին ունեն ԸՀ ու ԼՂՀ ձեռնարկությունները, իսկ 2.5 մլն դոլար խոստացել է հասկացնել մոսկվաբնակ դարբարդի Լեւոն Հայրապետյանը, ապա կարելի է ենթադրել, որ ամերիկահայ նվիրատուների գանձվածը մնացել է գրեթե մույն մակարդակի: Տրամաբանությունը հուշում է, որ ամերիկացիները, լայնացնել ընդգրկման շրջանակը, իսկ ալելի ստույգ՝ զուգահեռաբար կազմակերպել նոր՝ Երևան-Մոսկվա մարաթոն եւ օգտագործել ռուսաստանաբնակ հայության վիթխարի ներուժը:

մարաթոնը կնդաստր թե վաղեմի ավանդույթների վերահաստատումը, թե ներհամայնային ինֆրամադարձությունը, թե (ինչու ոչ) կխթանե Հայաստանի հանդեպ ներդրումային նոր վերաբերմունքի որդեգրումը: Զանգի որ մեր առօրյայում համասարած բնույթ ունեն դիլեմաներից, զանազան ամբիոններից բարբառված ցնդաբանությունները, ապա նույն իրավիճակում չհայտնվելու համար փորձենք փաստարկել մեր առաջարկի հիմնավորվածությունը: Տողերիս հեղինակը կասարել է, մեղմ ասած, դժվարին մի հեռագոտություն՝ «Արդի Ռուսաստանի 100 լավագույն հայերը, բիզնես» վերնագրով երկլեզվյա կենսագրական համադրահարան հրատարակելու համար: Նման գործում հաջողելու համար ղեկ էր ունենալ առնվազն 150 թեկնածու (հանգի ինչ-ինչ լուրջ մտահոգություն ունան կարող են հրաժարվել գրում ընդգրկվելուց), որոնց կյանն ու գործունեությունն էլ հենց ռուսումնասիրեցին: Ընտրություն կատարելիս նախադասություն են սվել՝ ա/ ընկերությունների խմբերի նախագահներին եւ ընկերությունների գլխավոր տնօրեններին, այ-

եղ զբաղեցնում էին հայերը: Նրանք էին՝ «Ռուսոստրախ» ադաիովագրական խոշորագույն ընկերության նախագահ եւ «Ռոսբանկ» սեփականատեր, 1971թ. Մոսկվայում ենված Դանիլ Խաչատուրովը (կարողությունը՝ 1.3 մլրդ դոլար, 48-րդ տեղ), «Տրոյկա Դիալոգ» ներդրումային ընկերությունների խմբի տնօրենների խորհրդի նախագահ, 1968թ. Երևանում ենված Ռուբեն Վարդանյանը (960 մլն դոլար, 63-րդ տեղ), «Բորոդին» հողիցի գնախագահ, 1966թ. Երևանում ենված Տիգրան Ներսիսյանը (490 մլն դոլար, 108-րդ տեղ), «Դաեվոլույզ» եւ «Ցենտուրիոն» ընկերությունների բաժնետեր, ՌԴ Պետդուռայի լուսագամավոր, 1965թ. Մոսկվայում ենված Ալեք Նոյնիսյանը (200 մլն դոլար, 262-րդ տեղ), «Կոմեյկա» լուսարձային խանութների ցանցի 10%-ի բաժնետեր, 1975թ. Մոսկվայում ենված Արսյուն Խաչատրյանը (110 մլն դոլար, 404-րդ տեղ), «Տրաս» բանկի գործադիր փոխտնօրեն, 1960թ. Երևանում ենված Արաբեկ Թեյրազյանը /110 մլն դոլար, 413-րդ տեղ/, «Ցենտուրիոն» կինոտրոյուսերական ընկերության գլխավոր տնօրեն, 1959թ. Կազանում ենված ու Երևանում բարձրագույն կրթություն ստացած Ռուբեն Դիզդիխյանը (100 մլն դոլար, 440-րդ տեղ) եւ «Լուկոյլ» նավթարդյունաբերական ընկերության փոխնախագահ, 0.1%-ի բաժնետեր:

ցանկում: «Տրոյկա Դիալոգ» օուկայական արժեքը 3 մլրդ դոլար է, եւ դրա 65%-ը լուսակա-նում է մեր նախկին համախաղախոնը: Տեղի խնայողության լուսաճառով չեն անդրադարձնում բազմաթիվ այլ անձանց, սակայն ասանիս ենթաստեսն այն լուսազուրկ ճեմարտությունն է, որ առանց փողի բարեբանություն չես անի, եւ վերոհիշյալ մարդիկ կլինեն Երևան-Մոսկվա հեռուստամարաթոնի հիմնական նվիրատուները: Հեռակա ընդդիմախոսները կարող են հարցնել՝ տեղի՞ն է, արդյո՞ք, այս լավաստությունը: Այո, որովհետեւ երբ Ռ. Վարդանյանը «Հայաստան-2020» հիմնադրամի ետնդուն անդամներից է եւ Լաւոսի լուսաստան է մեր երկրի զարգացման տեսլականի ձեւավորմանը, երբ Դ. Խաչատրյանը երեխա է մկրտում Ար. Էջմիածնում, երբ Ս. Սարկիսյանը ԼՂՀ նախագահ Բ. Սահակյանի հետ հանդիպման ժամանակ Արցախին օգնելու լուսաստակամություն է հայտնում, երբ բազմաթիվ հայեր բարեբանությամբ են զարդակում Ռուսաստանում, ապա լուսաստանը միանձանակ դրական է: Ի վերջո, հարցին հակադարձենք՝ իսկ որեւէ մեկը փորձել է նրանց հետ ամեծօրայ լրջմիտ, կուսադասված ալիսասանք սանել...

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԴԱԳԱՅԱՆ

ՆՈՐ ՄԱՐԱԹՈՆ ԻՆՉՈՒ ԵՒ ԻՆՉՊԵՏ

Հեղինակի շուսափած մտահոգությունները հասարակության մեջ կան: Անգամ խնդրում են առաջարկներ, ծավալվում են բանավեճեր: Սփյուռնի մեր ներուժն իսկապես դեռ լավ չի ուսումնասիրված: Անգամ Նահանգների հայ համայնքի ասելով շարքը Կալիֆոռնիա եւ Լոս Անջելես են լուսակերպում մոտանալով Նյու-Յորքի, Վաշինգտոնի մեծահարուստ հայերի ներուժը: Հեղինակի այս հրադարակմանը, վստահ ենք, կհետեւեն այլ հեղինակների հրադարակումներ, որոնք կբացեն թեման:

սիմն բացառապես առաջին դեմերին, մի կողմ թողնելով տեղակալներին, զանազան դե-լուսանմանների ղեկավարներին եւ այլ բարձրադիր մեծեցերներին, բ) Հայաստանի հետ սերտ առնչություններ ունեցողներին, գ) Ռուսաստանում բարեգործությամբ զբաղվողներին, դ) կին ձեռնարկատերերին: Ալիսարիագրական առու-մով ընդգրկումը հայերի համար «դասական» հարակից միջնեւ Մոսկունսկ է, Կալիֆոռնիա-դիք՝ Մագադան: Պասկերը, որ ստացանք, լուսագրապես հղարալից գարմանալի է... Հայալուսական բիզնեսում գերիշխում է 4 հիմնական ժյուղ՝ ֆինանսավարկային ու բանկային ոլորտը, ադաիովագրական գործը, առաջավոր տեխնոլոգիաների ասարաբզը, շի-նարարական բնագավառը, այսինքն այն տարասեսակները, որոնք լուսահանջում են բարձր մտալուսաբ ու կրթվածություն, կազմակերպական անուսանալի ձիւր:

սեր, 1959թ. Գրողինում ենված Տիվան Գելյանցը (90 մլն դոլար, 467-րդ տեղ): Այստեղ հարկ է մի վերալուսահում անել, վարկանիսային ալյուսակը որհան էլ հետարիսական, որհան էլ հիմնված լինի որոշակի տես-սագիտական մեթոդաբանությամբ վրա, ալյու-հանդերձ դրա ճեգրությունը խիստ մոտավոր է (հանգի թեկուզ կենցաղային մակարդակով դում չեք կարող ստույգ իմանալ, թե մեր կողմի հարեանի տարեկան եկամուտը որհան է): Դա է լուսաճառը, որ երբ լրագրող Դ. Ռուսաստանին հարցնում է, թե ինչպես կմեկնաբանի 1.3 մլրդ դոլար թիվը, նա ժղոսում է՝ որտեղից են վերցրել այդ թիվը: Հարցին՝ ասէ՛ք, թե՛ ինչ, ծիծաղում է ու չի լուսաստանում: Ալյուսամեծայնիվ, վարկանիսային ալյու-սակները որոշակի տեղեկասվություն տրամադ-րում են: Ռուսական մամուլում հրադարակվել են այլ ալյուսակներ եւ, որոնցում տեղ են գտել «ՌԵՍՕ-Գարանիսյա» ադաիովագրական ըն-կերության սեփականատերեր Սերգեյ եւ Նիկո-լայ Սարկիսով եղբայրները, Ռուսաստանի բանկերի ասոցիացիայի նախագահ Գարեգին Թոսունյանը, սակայն վերջին երկու տարում հայերից առաջատար է դարձել Ռ. Վարդանյանը՝ կայուն կերպով տեղ զբաղեցնելով Ռու-սաստանի 22 խոշորագույն սեփականատերերի

մարաթոն կազմակերպելու գործում եւկան նձանակություն կունենան ՉԼՄ-ները, նրանց արագական ալիսասանքը: Սակայն դա եւս լուծելի խնդիր է, այն կարող էին ստանձնել թե-կուզ «Ամեղիա գոտ» ընկերության նախա-գահ Ալեքսանդր Ակոբյանը, «Նյուս մեղիա» ըն-կերության գլխավոր տնօրեն Արամ Գարեբյա-նովը, «Մեղիա լուսաներ» ընկերության գոր-ծադիր տնօրեն Գեորգի Գրիգորյանը, «Մեղիակ-րաս» ընկերության կառավարիչ գործընկեր Ար-ման Տիվալյանը, ԵՄՍ մեղիաիտղիցի գոր-ծադիր տնօրեն Պավել Մարգարյանը, «ՄՍՍ Մեղիա» հեռուստաընկերության գործադիր տնօրեն Վլադիմիր Խանունյանը, «Էստուլիմ» մեղիաձեռնարկությունների միավորման տնօ-րեն, ռուսուկի եղարաղ Ռանաւայանը: Հօգուս ալուսագ հեռուստամարաթոնի լինե-լուսայն գոլյությունն ունի եւս մեկ կարեւորա-գույն փաստարկ. դա հոգեբանական գործուն է: Մի կողմ թողնելով հայ-ռուսական բազմա-դարա առնչությունները՝ անդադառնում վեր-ջին լուսանական շրջանին: Խորհրդային Միու-թյունը փլուզվեց որտեղ լուսական կազմակեր-ում, բայց մարդկանց մտածելակերպը, վարկե-ցողությունը, կենցաղավարությունը, խորհրդա-յին ժամանակների շար ու շար բաներ, այդ թվում նաեւ՝ ռուսիզմները մեր լեզվամտածո-ղությունում, մնացին նույնը: Ռուսաստանա-բնակ հայի հոգեբանությունն ըմբռնելու համար մեջ կերեն նախկին երեսնցի, «Պարադիզ» կինոընկերությունների խմբի ղեկավար Գեորգ Ներսիսյանի հետեկալ խոսքերը. «Ես իմն զգում եմ որտե Ռուսաստանում ալոտղ հայ եւ շնոր-հակալ եմ այդ երկրին, որ որոշակի դժվարին լուսի ալիսաստելու հնարավորություն ընձեռեց: Երբ 90-ականների սկզբին շար հայեր ստիղ-ված եղան արագադրեց, եւ վճռեցի գաղթել իմ երկիր՝ Խորհրդային Միության մի մաս, որով-հետեւ ես խորհրդային ժամանակաշրջանի ար-դյունք եմ: Փաստորեն, ես չեմ արագադրեց, մնացել եմ սեփական երկրում, լուսագրապես մի արաղից տեղափոխվել եմ մեկ ուրիշը: Ես Ռու-սաստանը հիմա էլ եմ ալյուսակ ընկալում»: Ա-հա՛ իրողությունը. մեր ենթագիտակցության մեջ դեռեւս կենդանի է նախկին ընդհանուր լուսա-թյանը լուսակալներու զգացողությունը: Սակայն սա վրանբաց խեղաթյուրում է, վստանգավոր մոլորություն, որովհետեւ Ռուսաս-տանում եւս ընթանում է հայի ունեացման ան-շրջելի, կործանարար գործընթաց: Ի վերջո, հարցը լուր նոր հեռուստամարաթոն կազմակերպելու չէ, խնդիրը շար ավելի խորա-յին՝ ազգեական է: Հայոց բարեգործության 17 դար տեղոլու-թյամբ լուսանությունն ի ցույց է դնում երեք տարասեսակ՝ անհայտ-անսանում բարեբար, որն Աստու հետ «կմեծ» լուսանալի համաձայնք բար-իք է գործում, բայց չի ցանկանում անուրը հրա-դարակել (դա, ըստ իս, բարեգործության բարձ-րագույն, ամենալեւիս յրտետունն է), անհաս-կան-հրադարակային եւ կոլեկիսիվ: Տվալ լու-սագայում խոսում են վերջինի մասին: Հիմա դա հանգամանակությունն էր, որի հիմնական նախաձեռնողն ու կազմակերպիչը մեր եկեղե-ցին էր: Բայտարուս Խաղաղություններից հետո

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

ԿՆՈՋ ԿՈՆԿՐԵՏԻՎ

Մանկության օրից մարդ զբաղված է աշխարհը բացահայտելով: Ասեղծագործող մարդը դա անում է ոչ միայն իր, այլև մյուսների համար: Նրանք, ովքեր այդ անում են *caws-cawstերի* համար, ավելի *cnus' երբ caws cawstերն են* համարում, որ սվյալ ստեղծագործողի օգնությամբ են բացահայտում իրենց բաժին աշխարհը, սվյալ ստեղծագործողն էլ կարող է համարել, որ հասել է իր ուզածին, այն է՝ *սեղ է հասցրել իր ասելիքը:*

Այստեղ սկսվեց մեր գրույցը նկարչուհի Նարգիզ Փաշայանի հետ, որի կարծիքով արվեստը լայն հնարավորություն է տալիս մարդուն՝ կարող ես նստել և արվեստանոցում ես սավառնել սիեզերով մեկ, ամբողջ աշխարհը լիցանալով և փոքրիկ մեկ, ներսում փնտրել սովորական թվացող, բայց հավերժ ճշմարտության լիցանալով: ասեմք ինչո՞ւ ես հենց հայ ծնվել, ինչո՞ւ ես մարդու այս, ես ոչ մի ուրիշ տեսակ, ինչո՞ւ ես նկարչուհի:

- Պատասխանները գտնում ես:
- Ես բոլոր հարցերին ուզում եմ յուրովի պատասխանել: Տիեզերքից եկող ողջ ինֆորմացիան, իհարկե, հնարավոր չէ ընկալել: Հարցե-

ՓԱՇԱՅԱՆ ՆԱՐԳԻԶ Գ. «Կանայք» 1996թ. 33x46, ստվարաթուղթ, յուղ.

ՓԱՇԱՅԱՆ ՆԱՐԳԻԶ Գ. «Մտորում» 1987թ. 60x80, կտավ, յուղ.

անտառային մասնագիտություններում նրանց չեն ընդունում, բայց ինձ համար նկարչությունը մի գրավիչ աստարեզ է, ես ուրախ եմ, որ հենց այս աստարեզում հնարավորություն ունեմ իմենահայտնաբերելու: Բայց մեր աստարեզում էլ հիմնական փայլը հղամարդկանցն է, եթե մի փչ կողմից թույլ սվեցին՝ հայ կանայք էլ կերտան, եթե ոչ՝ աղյա *caws* մեծ դժվարություններ ես ստիպված հարթահարել: Գուցե լիցան է նվաճեմ մեր բաժին փայլն ու ճանաչումը: Բայց իմ ասածն ընդհանրապես աշխարհի միջնամերձն է նախառաջ վերաբերում, հայ հղամարդիկ մեր տարածաշրջանում դեռ էլի ոչինչ՝ նախ մտածում են իրենց դուստրին կրթության տարբերակ, Արեւելի քաղաքներում էլ հայ կնոջ վիճակը համեմատած լավ է առաջընթացի եւ իմենահարստունան առումով, մակարդակն ու ազատության աստիճանն էլ է բարձր, էլի փառվ Աստու, որ հայ եւ Հայաստանում են ծնվել:

- Քաղաքական գործընթացներին հետեւում ես եւ ի՞նչ կարծիքի ես այս դաշինքի սեղի ունեցողի վերաբերյալ:
- Ենթե, այլի որչե՞ղ միայն:

Նախ ասեմ ինձ դուր չի գալիս, որ քաղաքական գործիչների մեծ մասին մեկույթը ոչ միայն չի հետաքրքրում, այլև սեղյակ էլ չեն, թե ինչ է կատարվում մեկույթի աստարեզում: Դրանից նրանք դառնում են ավելի անհետաքրքրական, թվայնացած ու մի փչ անհամ: Էլ չեմ ասում, որ երբ լիցան է Հայաստանը ներկայացնել՝ առաջին հերթին սկսում են մեկույթից, հետո՝ գիտությունից, հետո՝ նոր իրենց քաղաքականության մասին են խոսում: Գեմ հասկանում եթե մեր մեկույթն այնքան ներկայանալի է, ինչո՞ւ ոչ մեկը սեղյակ չե՞ր նկարիչը, գրողը, երաժիշտը ի՞նչ հոգով են նստում ստեղծագործելու, արդյո՞ւ կարողանում են գոյատևել: Եւ ինչո՞ւ՝ գնա մեռի, արի սիրեմ: Իսկ ընդհանրապես՝ մեծ կրկով չեմ հետեւում քաղաքական գործընթացներին: Օրինակ՝ եթե Լեւոնն ուզում է վերադառնալ, ուրեմն դա ինչ-որ մեկին *caws* անհրաժեշտ է, ոչ Լեւոնին: Բայց կարծում եմ՝ ժողովուրդն էնքան խելացի է, որ նրան ոչ մեկը ոչ մի ձեռով չի կարող խաբել:

- Սեղաներն արժանիներին են տրվում, մեղալ սղողները մի՞հաս են կողմնորոշվում:
- Նրանց, ում մեղալ են տալիս՝ նրանք մտածում են, որ միջոց են կողմնորոշվում: Գիտե՞մ, նկարչների մեծ մասն արժանի է մեղաների, բայց տալիս են մեկ-երկուսին: Իսկ ի՞նչ է մեղալը՝ նախ գովազդի հիանալի միջոց է, հասարակությանը ներկայացված լինելու միջոց, իսկ իրական արվեստագետներին զնախանում է ժամանակը:

Անհրաժեշտ հետգրություն: Նարգիզ Փաշայանի նկարչությունը հասուն ստեղծագործողի աշխարհ է, ավելի *cnus' մի փանի աշխարհներ, որովհետեւ նա, կախված նյութից եւ ներքին թելադրանքից՝ մերթընդմերթ նկարում է ձեռագիր դարձած մի փանի ոճերով, գույներով եւ ասելիքով: Նրան հասնում է եւ ամուր-հղամարդկային *caws* արտանմանքով արքայական, եւ մեղմ-կանացի գույներով՝ գրաֆիկան եւ դարչնագույն ֆիգուրների արդու գեղարվեստներով սիմվոլների գեղարվեստներով: Այս հերթագայությունը նրա նկարները դիտողին անընդհատ նոր հայտնաբերելու փաստի մասնակից են դարձնում: Նա մի փանի անհասկանալի ցուցահանդես է ունեցել ԱՄԿ-ի Երեւանի գրասենյակում, Իրանում, Բելգիայում (ամուսնու հետ), Փարիզում եւ այլու մասնակցել է հայ նկարչների ցուցահանդեսներին: Այս դաշինքն նկարչուհին իմի է բերում նկարները՝ նոր անհասկանալի ցուցահանդես կազմակերպելու մտադրությամբ: Նրա նկարներից ես ներկայացված եմ այն խորհրդի դաշինք, որը Հայաստանի մայրաքաղաքի մրցամաքի համար ընտրվելու է ներկայացնելու է նկարչության ոլորտը: ■*

Մեր նավթը մեր արվեստն է

ՓԱՇԱՅԱՆ ՆԱՐԳԻԶ Գ. «Կոմպոզիցիա» 2003թ. 35x47 կտավ, յուղ.

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Մեմ սկսում եմ «Մեր կյանքը կնոջ հայացքով» *cawf*, որի միջոցով մտածող հայ կանանց՝ արվեստագետների, գիտնականների, կին ֆադախական գործիչների եւ սովորական հայուհիների հետ զրույցներով փորձելու եմ գծել մեր իրականությունը: Մեզ առաջնորդող *cawf*-ի ուժը միայն ու միայն հասարակական գործընթացներն այս դաշինքն հասարակության գերակիռ մասը ներկայացնող հասկանալի կնոջ հայացքով անկողմնակալ փնտրելու է, այլ *cawf*-ի ուժ, թեկուզ դրամաճանաչի տեսակով, չկա: Ասել է, թե հավակնում եմ անաչառ հայացքի: Բնականաբար մեր գրույցները նաեւ կվերաբերեն այն ոլորտներին, որը ներկայացնում են մեր հերոսուհիները: Այս անգամ մեր զրույցը նկարչուհի ՆԱՐԳԻԶ ՓԱՇԱՅԱՆԻ հետ է:

Իր պատասխանը որդես մտածող մարդ այլ կերպ եմ գտնում, կսավի վրա որդես արվեստագետ այլ կերպ. միանում են ենթագիտակցության տարբեր շերտեր:

- Ո՞ւր համար ես նկարում, կոմպոզիցիա հասցեատիրոջ՝ արվեստների, նկարելու ժամանակ դիտողի ու նրա հետ հաղորդակցության մասին մտածում ես:
- Եթե ասած առաջին դաշինքն՝ չէ. նախ իմիդջ ֆեյդ ես փորձում բացահայտել կսավի վրա, փ մեները, հոյզերն ու վերաբերմունքն ես փոխադրում այնտեղ: Հետո արդեն, երբ նկարի ոգու մեջ խորանում եմ՝ գալիս եմ նաեւ այն մեները, որ նկարը այլ մարդկանց հետ հաղորդակցման միջոց է, նաեւ՝ այլ մարդկանց հասկանալի լինելուն ես ձգտում:

- Սովորական հայ մարդը չի՞ հեռացել արվեստից՝ բանաստեղծությունից, նկարչությունից, լուրջ երաժշտությունից:
- Եթե մեր օրերի մասին եմ խոսում՝ բոլորը հացի խնդիր լուծելու մասին են մտածում, հոգեւոր սնունդի մասին մտածում են: Բացի արվեստագետներից երեւի մնացած մարդիկ ժամանակ չունեն, նրանց առօրյան թույլ չի տալիս ավելի հետաքրքրվել արվեստով, բայց չեմ կարծում, որ տեսական ժամանակ հնարավոր է առանց հոգեւոր սնունդի:

- Եսուրդ հայ նկարիչը կարողանում է հասնել նոր ինֆորմացիաների հետեւից, կարողանում է հաղորդակցվել այս դաշինքն աշխարհում ստեղծվող արվեստի հետ:
Ժամանակակից արվեստը չես համեմատի սովորականի հետ, որովհետեւ մտածելակերպն է տարբեր: Գիտե՞մ՝ ազատությունը մեկի վրա կարող է բարեբար ազդեցություն ունենալ, մյուսի համար՝ փայլալիչ: Կախված է նրանից, թե նկարիչը որքանով է իրապետում մասնագիտությունը, ինչ գաղափարներ ունի, ինչ ուղղություններ եւ ոճ է որդեգրել, ինչ ընկալումներ ունի. այսինքն՝ ամեն ինչ խիստ անհասկանալի է՝ նայած ձգտումներին, սակայն մի բան ակնհայտ է, մեմ չեմ կարող ներկայակել, հաղորդակցությունը հարստացնում է մեզ:

- Հարցա ուրիշ կերպ տամ՝ հայ նկարիչը զարգացած մարդ է:
- Նկարիչը մտավորական չլինել չի կարող: Մեներից մեկի խոսքով պատասխանեմ. եթե մարդը մասիտ է վերցրել ձեռքը ու նկարում է՝ ուրեմն մա արդեն ինչ-որ բանի մասին մտածում է. նկարիչն ուղղակի չի կարող զարգացած մարդ չլինել, որովհետեւ այն մեղ *cawf*, ով նախնառաջ դիտում է նրա նկարները, ընտրանքի-բազմակողմանի զարգացած *cawf* է: Ու ինձ էլ հենց այդ *cawf*-ից է ու նրա դաշինքը: Ասկան հայ նկարչին այսօր *caws* բան է խանգարում՝ ցուցահանդես կազմակերպելու համար նախ ֆինանս է լիցան, որսի աշխարհի հետ հարաբերվելու, գնալու-մտանքը դիտելու, փոքր նրանց ցուցադրելու համար ֆինանս է լիցան, բացի այդ՝ որսի աշխարհը լիցան է դիտել, որ իմենա ինչ նկարչություն ունեն, ինչ բարձր դրոյց, որ իր հետեւից նկարների վաճառք ու այդ նույն նկարչությունը զարգացնելու հնարավորություն կերի: Հասկանում եմ, Հայաստանում այսօր, հենց մեր ժամանակի մեջ ստեղծվող նյութական արվեստի հսկայական արժեքներ կան՝ մեր գեղարվեստությունը: Այդ նյութական արժեքները մի անկյունում ընկած կորչում են: Եթե «Ջերմուկից» կարելի է *cawf* ստանալ՝ հասարակ ջուրը վաճառելով, այսօր ստեղծագործություններ կան, հնարավոր չէ՞ մի փանի երկրներում ցուցասրահներ ունենալ, ներկայացնել հայ նկարիչներին, վաճառել նկարները՝ համ նկարիչների նյութական վիճակը լավացնելով, համ հայ նկարչությունն աշխարհին ճանաչելի դարձնելով, ինչու չէ՞՝ այդ վաճառքից նաեւ լիցանային օգուտ բերելով: Գէ որ աշխարհի որեւէ ֆադախում ներկայացված լինելով՝ հայ նկարիչը ստեղծագործությունը տեսնելու է, լիցաններ է Արարի, Հայաստանի երկրի ու հողի, հայ մարդու մասին, ով պատկերված է լինելու այդ նկարներում՝ մեր

դեմն է: Հայաստանում դարգառես իսկայական ուղղակի գոյություն ունի՝ երեւի Բավի նավթից *caws*, ինչո՞ւ մնան ներմահարկում: Գոնե հայա*caws* երկրներում՝ Ռուսաստանում, ԱՄՆ-ում, Ֆրանսիայում կարելի է, չէ՞, ցուցասրահներ ունենալ, ոչ թե արվեստանոցներ, այլ ցուցասրահներ, դա կարող են անել ոլորտով հետաքրքրվող գործարարները՝ իրենց *cawf* ունենալով:

- Բայց մեր գործարարներին հետաքրքրում է մեր նկարչությունը՝ երկու-երեք Մասիսի լիցանով նկար առնելուց դեմ:
Եթե նրանց լավ բացատրեն, նրանք զգան, որ դա բիզնեսի ձեւ կարող է դառնալ՝ գուցե եւ հետաքրքրվեն: Բայց այս գործում ավելի *cnus* կազմակերպիչներ եւ լիցանային *cawf* ցուցադրություն է լիցան, որ հայ նկարչությունը լայն վերնիստ ունենա, ներկայացված լինի ու *cawf* ունենա այս գործում: Անգամ մեր դեմադրանքները լիցան է այդ գործին խառնված լինեն: Թե չէ՞ նկարիչն է ու իր ներմահարկը:

- Հայ կին եւ հայ նկարչուհի լինելը մի անանձնահատուկ բան են: Տղամարդիկ ընդունում են հայ նկարչուհուն (խոսքը նախ հայ նկարիչ տղամարդու մասին է՝ մանավանդ, որ ամուսնուց)՝ Դավիթ Պետրոսյանը նկարիչ է):
- Կին լինել ու հետն էլ նկարիչ՝ *caws* բարդ բան է: Ինչո՞ւ ուրիշ աստարեզներում նկարչության մեջ ես խոչընդոտներ կան կնոջ հայացքի: Առաջին հերթին՝ որ կին ես, դա արդեն խոչընդոտ է: Այս իմաստով՝ կարելի է հարցնել տղամարդկանց. «Եթե դու չէ՞ր ուզում, որ կանայք գրագետ լինեն, մեր գլխից ժամանակին չվերցնելի գլխաւորները, չսայիլ ուսման: Իհարկե, իմ անձնական կարծիքով՝ առհասարակ տղամարդիկ այնքան էլ չեն ուղղունում իսկապետեւ կրթված կանանց ներկայությունն իրենց կողմն եւ իրենց ոլորտներում, հասկանալի

դեմն է: Հայաստանում դարգառես իսկայական ուղղակի գոյություն ունի՝ երեւի Բավի նավթից *caws*, ինչո՞ւ մնան ներմահարկում: Գոնե հայա*caws* երկրներում՝ Ռուսաստանում, ԱՄՆ-ում, Ֆրանսիայում կարելի է, չէ՞, ցուցասրահներ ունենալ, ոչ թե արվեստանոցներ, այլ ցուցասրահներ, դա կարող են անել ոլորտով հետաքրքրվող գործարարները՝ իրենց *cawf* ունենալով:

ԱԶԳ-ՆԵՐՈՒԿ

Մասնավորեցում

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՈՐԵՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՅՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՃԱՆՈՒՑՈՒՄ
ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՈՐԵՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱԿԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՍԱ Զ.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՂԱՂԹԻ 23/IV ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՆՈՒՄ Է ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության առընթեր ղեկավարման գույքի կառավարման վարչության «Աճուրի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ն 2007թ. նոյեմբերի 7-ի թիվ U-47 համանի օտարման ենթակա գույք

Table with 11 columns: No, Name, and four columns of prices for dates 07.01.08p, 22.01.08p, 06.02.08p, 21.02.08p.

Table with 11 columns: No, Name, and four columns of prices for dates 07.03.08p, 14.03.08p, 08.04.08p, 23.04.08p, 08.05.08p.

Աճուրդ կանգնացվի դասական (զնի ավելացման) եղանակով: Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:00-ին: Աճուրդով չվճարված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 անգամի չափով: Աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդը (աճուրդները) չի (չեն) անցկացվում: Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքներ, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդ աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ Բ.Երևան, Դ.Անհաղթի 23/4-րդ հարկ/) ներկայացրել: -աճուրդի նախաձեռնի մուծման անդրազորը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 անգամը, մուտքագրման հաշիվն է հայտնաբերվում թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը: -աճուրդի մասնակցության վճարի անդրազորը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկով), գույքի գնի մեջ չի ներառվում և անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում: -անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի դեմքերը և փառաբանությունները հաստատող փաստաթղթեր: Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վճարված չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք: Աճուրդի մասնակցների անձնագրի ավելացումը դադարում է: Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակցի չհամաձայնող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ: Դիտորդի տուժանքը վճարվում են մինչև աճուրդի սկսվելը: Աճուրդի մասնակցները վճարվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման լոտից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդ օրը ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուսուրեքի, չորեքուրեքի, չորսուրեքի, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00): Լախիան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է հար: Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Տանկացած մասնակցի իրավունք ունի, նախան աճուրդավարի մուտքի երրորդ հարկածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը թիվ է գերազանցի մասնակցների կատարել նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (հայտի) չափով: Վերջին անձնաքարձը գնային հայտ ներկայացրած մասնակցը, աճուրդավարի մուտքի երրորդ հարկածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակց: Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակցի դադարում է՝ հանձնառուագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի անվճար 3 անգամի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախաձեռնի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խոստովանելու դեպքում չի վերադարձվում և սվայ մասնակցից զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակցից սահմանված ժամկետում (հանձնառուագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի անվճար 3 անգամի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը: Վերջին անձնաքարձը դեպքում հաղթող մասնակցից՝ աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը: Աճուրդում հաղթող մասնակցին, մուծված նախաձեռն վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում: Գույքը գտնվում է Բ.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 հասցեում: Վճարվող լոտերին ծանոթանալու համար զանգահարել՝ 23-73-00 հեռախոսահամարով: Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիտորդի ավելացումը դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, դադարում է մեկնարկային լոտից) և լուսուցիչի տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել՝ Բ.Երևան, Դ.Անհաղթի 23/4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 27-65-94, իմեյլ՝ hsb@azg.am URL: //www.privatisation.am: Հնարավոր փոփոխություններն ու լուսուցիչները կհրապարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

ԱՃՈՒՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ ԳՆԱԿԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՈՐԵՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱԿԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՍԱ «ԱՃՈՒՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՀԱՍՑԵՆՈՒՄ Զ. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՂԱՂԹԻ 23/4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Լուծարված «Սեանի ստացակոմբինատ» ՓԲԸ-ի լուծարմանից հետո մնացած մնացած ԸԱՐԻՎԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔ

Table with 12 columns: No, Name, and ten columns of prices for dates from 14.12.07p to 07.04.08p.

Աճուրդները կանգնացվեն դասական (զնի ավելացման) եղանակով: Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:00-ին «Աճուրդի կենտրոն» ղեկավարման ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ Բ.Երևան, Դ.Անհաղթի 23/4-րդ հարկ/): Աճուրդով չվճարված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 անգամի չափով: Տվյալ լոտի աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդը (աճուրդները) չի (չեն) անցկացվում: Աճուրդին կարող են մասնակցել մասնակցության իրավունքով ձեռք բերած մասնավորեցման սուբյեկտները կամ նրանց կողմից լիազորված անձինք: Աճուրդին մասնակցելու իրավունքով են ձեռք բերած մասնավորեցման այն սուբյեկտները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար մինչև աճուրդի նախորդ աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ Բ.Երևան, Դ.Անհաղթի 23/4-րդ հարկ/) ներկայացրել: - աճուրդի մասնակցության վճարի անդրազորը՝ առաջին աճուրդի մասնակցության վճարի չափն է՝ 289 դրամ, մուտքագրման հաշիվն է՝ թիվ 1 ռեզուցիվացիային հաշիվում 900013145025 հաշիվը (յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի համար դրամային թիվ՝ 900013145025 հաշիվը (յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի համար հաշիվը) նախաձեռնի հաշիվում է սվայ աճուրդի մեկնարկային գնի մինչև աճուրդի արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը: Աճուրդում հաղթող մասնակցից՝ աճուրդի արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը: Աճուրդում հաղթող մասնակցին, մուծված նախաձեռն վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում: Գույքը գտնվում է Բ.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 հասցեում: Վճարվող լոտերին ծանոթանալու համար զանգահարել՝ 23-73-00 հեռախոսահամարով: Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիտորդի ավելացումը դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, դադարում է մեկնարկային լոտից) և լուսուցիչի տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել՝ Բ.Երևան, Դ.Անհաղթի 23/4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 27-65-94, իմեյլ՝ hsb@azg.am URL: //www.privatisation.am: Հնարավոր փոփոխություններն ու լուսուցիչները կհրապարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առընթեր ղեկավարման գույքի կառավարման վարչություն

ՀՀ կառավարության առընթեր ղեկավարման գույքի կառավարման վարչության տեղեկատվությունը մրցույթի արդյունքների վերաբերյալ 2007 թ. հոկտեմբեր-նոյեմբեր

Table with 7 columns: No, Name, and five columns of statistics for the period.

ԱԶԳ-ՆԵՐՈՂԻՐ

Մասնավորեցում

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱԿԻՐՈՒՄ Ե ԱՃՈՒՐԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՍԱ «ԱՃՈՒՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՐ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Զ. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՐԱԹԻ 23 /4-Դ ՀԱՐԿ/

ԿԱՏԱՌԿՈՒՄ Է

«ԵՐԵՎԱՆԻ թիվ 3 պալատական տնտեսական» ՊՓԲԸ-ի լուծարման հետ մնացած ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՏԱՌԿՈՒՄ Է

Table with 13 columns: N, Գույքի անվանումը, Զանգված (հաս), Գնահատված արժեքը /դրամ/, 27.11.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 12.12.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 27.12.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 11.01.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 29.01.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 13.02.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 28.02.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 14.03.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 31.03.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/

Table with 13 columns: N, Գույքի անվանումը, 15.04.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 30.04.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 15.05.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 30.05.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 16.06.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 01.07.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 16.07.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 31.07.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 15.08.07թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 02.09.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/, 16.09.08թ. աճուրդի մեկնարկ. գին /դրամ/

Աճուրդներ կանգնեցվեն դասական (գնի ավելացման) եղանակով: Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:30-ին «Աճուրդի կենտրոն»-ի մեջ: Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ Ի.Երևան, Դ. Անհարթի 23 /4-րդ հարկ/): Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 10 տոկոսի չափով: Տվյալ (ոչ աճուրդ կայանալու դեպքում) հաջորդ աճուրդ(ներ)ը չի (չեն) անցկացվում: Աճուրդին կարող են մասնակցել մասնակցության իրավունքով ձեռք բերած մասնավորեցման սուբյեկտները կամ նրանց կողմից լիազորված անձինք: Աճուրդին մասնակցելու իրավունք են ձեռք բերում մասնավորեցման այն սուբյեկտները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար մինչև աճուրդի նախորդ աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ Ի. Երևան, Դ. Անհարթի 23 /4-րդ հարկ/) ներկայացրել: - աճուրդի մասնակցության հայտը, - աճուրդի մասնակցության վճարի անդրազիշը՝ առաջին աճուրդի մասնակցության վճարի չափն է՝ 3340 դրամ, մուսագուման հաշվին է՝ թիվ 1 տեղական գանձադրամային բաժանմունքի աճուրդի մասնակցության նախաձեռնարկ դրամային թիվ 900013145025 հաշվին (յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի համար աճուրդի նախաձեռնարկ հաշվարկում է տվյալ աճուրդի մեկնարկային գնի 5 տոկոսի չափով, - իրավաբանական անձինք ներկայացնում են հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները: Աճուրդի մասնակցները թեթև է ձեռք բերում աճուրդի մասնակցի տուր, որի գինը է 5000 դրամ, աճուրդի մասնակցի չվաճառվող անձանց (դիտորդներ) տուրի գինը է 3000 դրամ: Մասնակցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է: Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է ԿԱՏ: Աճուրդը անցկացնում է աճուրդավարը, որը հրապարակում է վաճառվող գույքի բնութագրող ցուցանիշները, գույքի մեկնարկային գինը, աճուրդային ֆայլի չափը: Աճուրդի մասնակցը բարձրացնում է իր տուրը համապատասխանող համարը, որով աշխարհ է իր համաձայնությունը հայտարարված գնով գույքը ձեռք բերելու մասին: Յուրաքանչյուր գնորդ կարող է գույքի գինը ավելացնել մեկ կամ մեկից ավելի ֆայլերով կամ ֆայլի չափից ոչ թակաս գումարով: Աճուրդավարը աճուրդը ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՏԱՌԿՈՒՄ Է-ում ավարտում է այնպիսի ժամանակ, ԿԱՏԻ ղեկավարը և աճուրդի հարթակը և պարտավոր է 30 րոպեի ընթացքում ներկայացնել մասնակցի տուրն ու վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 5 տոկոսի չափով գումար: Աճուրդի մասին արձանագրությունը ստորագրելուց հետո, որպես աճուրդում հաղթող ճանաչված մասնակցի, նրան տրվում է վճարման հանձնարարագիր՝ մնացած վճարման ենթակա գումարը սահմանված ժամկետում՝ 10 օրվա ընթացքում վճարելու համար: Սահմանված ժամկետում նվազագույն չվճարումը չկատարվելու դեպքում իր կողմից վճարած մասնակցության վճարը և իր առաջարկած գնի առնվազն 5%-ի չափով գումարը հետ չի վերադարձվում, իսկ աճուրդը համարվում է չկատարված: Գույքը գնվում է Ի.Երևան, Շիրակի 3/2 հասցեով, ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՏԱՌԿՈՒՄ Է-ում 091-454656 հեռախոսահամարով: Վճարումները կատարվում են Հայաստանի Հանրապետության արժույթով: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար (յուրաքանչյուր աճուրդի նախաձեռնարկի չափի մասին) կարող եք դիմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳՈՒԹՅՈՒՆԸ «ԱճՈՒՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ»-ի մեջ: Պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն, գանձադրամային 23-73-00 հեռախոսահամարով, ինտերնետ՝ URL: /www.privatisation.am: Հնարավոր փոփոխությունների ու լրացումների մասին տեղեկությունները կհրապարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդների մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ուղեգրություն

ուրիշներ: Քանի որ կինոփառատոնի բացման արարողությունը բաց էին բոլոր ուսանալու լուսաբանող, որոշեցին ընթրիքից հետո գնալ այնտեղ՝ ծանոթանալու «սեղական» մշակույթին: Այդպես էլ հայաստանում «լուսաբանող», այսինքն՝ սեղական երաժշտություն ու հնչյունը «Հայ, Նարե, Նարե» երգը՝ ակնհայտորեն բարձրությամբ, հետո շուտով բռնեցին՝ ոչնչացնելու արարողականի տակ, իսկ վերջում մեջեջ եկավ «կուկա-սյան» դարերի համույթը: Եվ այդ ամենը եվրոպացիներին հրաճեցին որով «ազգային մշակույթ»: «Գո՛ւր, գո՛ւր, է՛նեսլան», իրար նայելով ասում էին «թուրքական» արվեստով հիացած եվրոպացիները:

Այդ օրվա համերգին վրացիները ներկա չէին: Նրանց արձագանքը լսեցի երկու օր անց՝ «Լավ են դարձան» հարցրեցի վրաց կինոդե-րասան Գեորգիին: «Սարսափելի է, վրացա-կան դարերը ներկայացնում են որոշ կուկ-կայան: Գոնե թող հայաստան, որ դարձել վրացական են ու կասարեն առանց աղավա-ղելու», բղավեց նա՝ զայրույթից կարմած ու ֆրանսիացիները սրբելով: «Մի՛ նեղվիր, ես ֆեզ լավ եմ հասկանում», ասացի: Նրանից խել եւ աղավաղել էին իր ազգային դարը, իսկ ին-ձանից՝ մի ամբողջ երկիր ու վերածել աղբա-նոցի:

Տիպի գրույց Կարսի հոգեբանի հետ
Ամեն ինչ հազա ու խաղաղ էր մինչև այն դրանի շուրջ, որ երբ ժամին հայտնվեցի այն սե-ղանի շուրջ, որտեղ նստած էր Կարսում աշ-խատանքի թուրք հոգեբաններից մեկը՝ միջա-հասակ, գիրուկ մի մարդ: Սերբերը նրանից հետաքրքրվում էին, թե ինչն էր Կարսում ին-ձանադրությունների քիվն ավելի մեծ, քան թուր-

քանակաբանական «Թանկան դեմք» գեղարվեստական նոր ֆիլմը: «Պատմություն, մարդաստաններ», բղավում էր ֆիլմի հեղ-տուհին: Միտք զգայից հղիանալու համար նա հետադարձվեց հորեղբոր կողմից այնքան, մինչև ստանվեց նրա իսկ կրակոցից՝ իր փո-րիկ դստեր այնքան աղբյուր: Կանանց եւ երեխա-յուն օրենքով թուրքերի է եղել մինչև ան-ցած արի:

Ֆիլմը դիտելիս գլխիս մեջ լողում էր այն միտքը, որ հայ ստանդերթի համար նույն-պես դաս էր եղել եւ՝ Կարսի կինոփառա-տոնի վավերագրական ֆիլմերի ծրագիրը՝ «Ղր-սեցիները» վերագրվելով, նվիրված էր Հրանտ Դինի հիշատակին:

«Հիմա համոզվեցին, որ Անիի հայկական փառատոնը, ասաց ժամանակի լուսաբան Սի-մոնան: «Անձնուց տղավորություն էր: Անիից փար եմ անում, որ միտք նայեմ ու հիշեմ», ասաց սեր կինոֆանատիկ: «Հայ մարդու հա-մար դժվար լինի այստեղ գալը եւ այս ա-մենը տեսնելը: Այդպես չէ», ասաց անգլիացի կինոֆանատիկ Մեգին: «Այո, ասացի, ավելի ծանր է, քան ժամանակակիցը էի»: Կինոփառա-տոնի օրերին դա միակ էսկուսիան էր, որի հա-մար դաժանություն էր 3 ավտոբուս:

Օրվա Տոսիստ, այժմ Զեյդեր լիճ

Հայկական լեռնաշխարհում գտնվող այս լիճը հուլանդացի կինոֆանատիկ Փիթերի աչ-

Բնակիչները՝ փրկել կամ թուրքերը, անխնա հասել եւ անտառի դիմաց երկար շարժվել դա-սել էին հասարակ ծառերի գերանները: Ավա-րույթը մեզ մոտեցրեց մեծակա նորակառույց «Թուրքական» հյուրանոցին: Ամերիկացի մե-ծահարուստ թուրք Սարիբաթի առողջար-անատների կողմից կառուցել էր իր անունով հյուրանոց, իսկ վերջում՝ դաժանաբանի օ-նոլ ճողանալով: Ռուսախոս մի փոքր ասաց, որ Թուրքական սեղանի բարիքներից ամենից բաց օգտվում են ռուս մեծահարուստները՝ ար-վա գրեթե բոլոր ամիսներին, հասկարյա ծա-ռանը, հյուրանոցը լի է նրանցով:

Փառատոնի հյուրերից մի փոքր սկզբում հիացան հյուրանոցի ինտերիորով, ճողանու-ղով, հետո մոտ 6 ժամ նստեցին ներքին տա-հում վառվող բուխարիի կողմին ու Լեզին՝ ծանծուղից հորանցելով: Թարմացան միայն ընթրիքի ժամին, երբ փոքր աղջիկները շուտով բռնեցին հյուրանոցի ռեստորանում:

Իզդիր, Բայազետ, Վան

Բարի մարդու համբավ ունեցող Կարսի փա-րաբանը՝ ազգությամբ փոքր Նայիֆ Ալիբե-յոյուն, մեր հանդեպ եւս բարեհոգի եղավ: Փառատոնի սֆորեն Բաբակ եմբից իմացել էր Վան գնալու փափագիս մասին ու կար-գարել էր մեծնա տաճարով՝ ճանապարհի անվանադրությունը արդարավելով: Այդ օրը հյուրերի համար նախատեսված էր էսկուսիա դեպի Բայազետ՝ հայկական ամրոցի վրա կա-ռուցված Իզակ փառատոնի սարայը տեսնելու:

Հայկական բերդերն ու ամրոցները ավերե-լով, վերաբնակելով ու մզկիթ դարձնելով թուր-քերը փորձում են փոխադրության փոփոխ իրենց վրայից թափ ալ, բայց հայտնվում են անհե-թեք վիճակում, որովհետեւ օտարներից բաց-ը գիտեն, որ շուրջում են Արեւմտյան Հայաստանում: Նույն հարցերն են հնչում բոլոր փառա-նոցում՝ հայերին է, հայկական է: Ամենա-բեղ մզկիթով անգամ հնարավոր չէ խաբել օ-տարին, խավաճախության ժամանակներն անցել են, սակայն Թուրքան վերջին ջրած-գումներն է անում իր ժողովրդից ծանախ-թյունը թափանցելու: Նորակառույց ամեն ինչ այնքան խոր է եւ օտար Հայկական լեռնա-խարհին: Վան քաղաքի ճանապարհին տեսնում ես դասկերներ՝ բնորոշ միայն փոփոխական կյանքով արդող գեղերին: Իզդիր փառատոնի մի-ջով անցնելիս ուզում ես փակել այնքան՝ գո-մանման սենյակը չես տեսնելու համար:

Ամբողջ ճանապարհին բնությունն ասես խոսում է հետք, կարմիր մորմոխում, որովհե-տեւ փոփոխ է, հարազատ է: Բայազետից դուրս գալիս մի խենթաբանող տեսարան բացվեց. ծյունադաս հսկան էր մեր առջեւ՝ Մեծ Մասի-սը, այնքան մոտ, ասես ուր ուր էր միտք փար-վելով նրա լանդշափ:

Մայրամուտ էր, երբ Վանա լիճը իր աներա-կայելի գեղեցկությամբ բացվեց մեր առջեւ. դա ամենամեծն էր հայտնի լիճերից, որ երբեք տե-սել էի իմ կյանքում, Մեռյալ ծովից հետո: Աղ-թամարն ու Սուրբ Խաչը հեռվից նշմարելով անկարող ես գտնել արցունքները: Անկարելի է արտահայտել այն արդարությունը, որ ունենում ես երկնից ժողոված այդ գանձը տեսնելիս:

Վանա լիճը երկնափայլ ջրերն ասես մաքու-րորում են, Ալթաբաբայի բացում է հոգուր թե-ւերը, իսկ Սուրբ Խաչը մոտեցնում է երկնայի-նին: Ու հասկանում ես, որ առ այսօր դու ես այս հրաշալիքի իրական սերը, որովհետեւ բա-ցի փեղկից ուրիշ ոչ ոք չի համարում Սուրբ Խաչի փառքը, չի ասվի իր հոգու սերը, չի հե-ռանում առհավեթ արի մեջ դաժան:

Կարս-Երևան

Սևի Առաքելից եկեղեցու մուտք

Մոտեր Խաչ

Իհայի մյուս փառատոնում: Նա դասում էր, որ իրեն ամեն օր այցելում են հոգեկան լա-րումներից տառապող մոտ 15 երիտասարդ կին ու զղամարդ: Նրանց այդ վիճակի է հասցրել հարսանալու տեսքը՝ 15-20 արե-կան աղջիկները դասարան են ամեն ինչի՝ իրենցից 30 արավ մեծ հարուստ զղամարդ-կանց հետ ամուսնանալու համար, իսկ ան-հաջողության դեպքում ընկնում են ծայրա-հեղ իրապարակության մեջ: Հետո գրույցի թե-ման փոխվեց, խոսեցին Կարսի կարմեհնե-րից, որոնց մասին հոգեբանը զաղափար անգամ չուներ: Սերբերին ասացի, որ հայ-կական կարմեհները բաց ինձանափոխ են եւ առաջարկեցի դրանք գնել Հայաստանում: Հոգեբանը դեռ չգիտեր որտեղից լինելու: Մի դրան հետագա սեղանից, իսկ մոտենալիս լսեցի սեր կինոֆանատիկ խոսքը՝ «Հայերի մասին վառ բան մի խոսիր, նա Հայաստանից է»: Այդ լսելուն դեռ, կերակրի դասարանը բերանում, կասաղությունից այնքան կկոցե-լով ու գլուխը ցնցելով հոգեբանն ասաց՝ «Հայաստանում ոչ մի թուրք չկա, իսկ մեր երկրում հայեր են ապրում: Ձեր նախագահ Զոհրաբյանը ֆաշիստ է: Դու խաղաղություն չես ուզում: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հաճելի մարդ է: Ես եւս հայ ընկերներ ունեմ, բայց դու խաղաղություն չես ուզում»: Դիմացիս դասարանից երեսուն էր Հեյդար Ալիևի կի-սանդրին՝ «Իսկ գուցե Ալիևին էր ֆաշիստ», ասացի: Նա դեմն ավելի լարվեց, ֆանի որ այդպիսի դասարան չէր ակնկալում: Հետո մեղմ տոնով ավելացրեցի՝ «Լսե՛ք, այստեղ փառատոնական հարցեր չուզեցի տեսնել չե, փոխել խոսակցության թեման»: Հոգեբանի կարի ունեցող հոգեբանը, սակայն, կորցրել էր ինձանախաղաղությունը եւ իր հազիվ ընթրնե-լի անգլերենով բղավեց այնքան, մինչև հա-սավ Հայոց ցեղասպանությանը՝ «Ոչ մի ցե-ղասպանություն չի եղել, ամեն ինչ սուտ է, դու եմ հմարել: Պատերազմ է եղել ու վերջ-երկու կողմից էլ մարդիկ են զոհվել: Իմ դա-մերին էլ հայերն են սպանել»: Այստեղ ար-դեն համերկությունն ստանվեց. «Վերջ սկսե-լով դասարանը եմ ընդունել ծանախություն-ը, այլ ոչ թե արդարանալ՝ դասարաններ հորինելով»: Այս խոսքերիս վրա նա կասա-ղած վեր կացավ սեղից, թուրքերն ինչ-որ բան ասաց, հավանաբար հայիոյց ու զնայ: Այդ դրանից բաց ավտոսպի, որ թուր-քերն չգիտեն:

Սևի Առաքելի պազատի մուտքը

Անի ավերակներում
Հուզիչ է, ամասելի հուզիչ Անիի ավերակնե-րում լինելը: Նրա որք եւ անտեսելի տեսք թախ-ծալի է, բայց նաեւ ոգեբանող, գոտեմոլող՝ իր անկրկնելի վեհությամբ եւ երկնաձիգ հոյա-րությամբ, դարձնում էր ամրությամբ, Մայր սաճարի եւ ավերված մյուս եկեղեցիների սխալեցիկությամբ, 5 հազարամյա փառանա-կների խորհրդավորությամբ, Ալտուրյան գետի խուլ շուրջում... Անիի ֆեզ հուշում է, որ իր փա-րաբանական ու մշակութային հզորության թուլա-ցումից հետո հայ մարդու ոգեղեն ուժը հեզգի-տե նվազել է այնքան, որ այլեւս անկարող է ե-ղել դասերը դնելու վարպետների բոնու-թյունների առաջ: Բոնել է գաղթի ժամկան, մորթվել՝ իր երկիրը թողնելով բարբառաներին: Հայ մարդու մտքի եւ ոգու ամբողջ գործույ-նը զգում ես Անիում:
Անիի հուզել էր նաեւ օտարներին: «Անիի տեսնելուց հետո այլեւս չեմ զղում, որ եկա մասնակցելու այս փառատոնին: Այնքան ազ-դեցիկ էր, տղավորիչ՝ եզրույթական բուրբերի թեւ», ասաց փառատոնական ժամանակի ուր-դուսեր Դանը:

ին բաց մեծ երեսաց, չնայած որ լճի եզրագծե-րը հեռվից տեսնելի էին: Լճի ավիին թուրքերը կառուցել էին անտես մի շինություն՝ թուրքա-կան դուռը դարձրելով վրան, որի երկուրդ հար-կում հյուրերին մատուցեցին դեղին ձուկ: Բո-լորը արվեցին համեղ ձուկը վայելելով:
«Եվե՛ք խմե՛ք Անիի կենցաղը, որ Անիի նորից Հայաստան դառնա», առաջարկեցի դիմացս նստած գյուղացիներին: «Հոյ էլ չի եղնի, մո-ռացի», ասացին նրան, բայց խմեցին Անիի կենցաղը: Ասացի. «Եթե բոլոր հայերը ցանկա-նան մտնու եւ անեղծ հավատով, ամոլայման կլինի»: Այնքան ոգեբանված էի խոսում, որ ինչ հեռու նստած վրացիները ուռաղիք ինձ էին նայում, հավանաբար հասկացել էին խոսե-րիս իմաստը: Նրանց հետ եր օտարաբար բառ-նո Գեորգիին, որը Մոսկվայում սովորել էր Ալ-բերտ Յավուրյանի հետ: Եւս վեցացավ, երբ հայտնեցի Յավուրյանի մահվան լուրը: Այդ-քան հայաստան վրացու դեռ չէի հանդիմել, լավ գիտեմ մեր դասությունը, ճանաչում էր մշա-կույթի հայտնի գործիչներին: Երբ իմացավ Վանա լիճ գնալու մտադրություն ունեմ, ասաց. «Իմ կողմից ողջունիր Ալթաբաբային»:

Մարիդամի
Նույնբերին այստեղ արդեն ցուրտ ձմեռ էր՝ Մարիդամիի ընդարձակ ու փարթամ ձյունա-ծածկ անտառների հոյակապ քնադասկերով:

Վանա լիճը, Ալթաբաբայի կղզին եւ Սուրբ Խաչը

3 Ելանելն մեր հանդէպ ամբոխին Բելայ՝ դիմել ջանասցու սեղոյն, ուր անցեալ կայցի ի մէջ խոսան քաջացն Բէլ: Չի կամ մեղոսմ, եւ աղիս մեր ի ծառայութիւն Բելայ կացցէ, կամ զազդողութիւն մասանց մերոց ի նա ցուցեալ՝ ցրուեսցի ամբոխն, եւ մեկ եղիցով յաղթութիւն ստացեալ (Երբ մեծն էլ մեծն Բէլի ամբոխի դէմ, աշխատեն խփել այնտեղ, որտեղ կանգնած կը լինի Բէլը քաջերի խոսն թագմութեան մէջ: Որովայն կամ մեծն էլ, եւ մեր աղիս Բէլի ծառայութեան սակ ընկնի եւ կամ մեր մասների յազդողութիւնը նրա վրայ ցոյց տալով՝ ցրուի ամբոխը եւ մեծն յաղթեն):

Յիսուս Զրիսոսի յայնուփինից 2492 տարի առաջ Հայկ Նահապետի արտասանած զօրակոչից մեզ հասած այս խօսքերն են հայերիս ազգային գաղափարախօսութեան հիմքը: Սա հայի բնատրութեան, խառնուածի, բարոյական նկարագրի ու կերտածի, մեր դասական հոգեբանութեան թագմախորհուրդ խնայումն է, համաբարտարային ռազմարուեստի մասնութեան գաւառ հնագոյն յուսարձաններից, որը Նիւնի գրադարանից քաղած ասորի դասնիցի աշխատութիւնից մէջ ընդ-ստուղներին է կտակել մասնախայր Մովսէս Խորենացին:

Մեզանից 4500 տարի առաջ մեր նախահոր արտասանած այս կարծ, հասու, բայց թագմախորհուրդ ռազմակոչը յոյժ է մեծի դասագրեր, որովայն ամեն հայ բնագրով անգիր անի եւ սովորեցնի այլոց:

Հայկ Նահապետի թագմածալ ռազմակոչը համակողմանի բացելու-վերանայելու համար հարիւրաւոր էր չէին բաւականացնի: Այստեղ շատ թուրքիկ նշան հետեւեալը:

Ա. Հայկ Նահապետն իր ռազմակոչում զօրախմբի բոլոր կարողութիւնները բեւեռում է հակառակորդի առաջնորդին վերացնելու վրայ, այսինքն՝ իր աղիսին (ժողովրդին) վճռական ճակատում է դուրս բերում ոչ թէ հակառակորդի թագմութեան (ամբոխի) դէմ, այլ կերպով ոչնչացնելու նպատակով: Զանգի, ինչպէս ռազմակոչի մէջ է երեւում, քանի որ հայ մարդը որք է, նրա աչքերը չը լինի սեւեւն իր ծնողների, իր կնոջ ու երեխաների, իր աղիսի հոգեւոր ու մարմնատու ծառայութիւնը: Ահա սա է Հայկ Նահապետի դրսեւորած - մեր ազգի դաստիարակութեան ռազմավարութիւնն ու մարտավարութիւնը, որը գոյ է նաեւ մեր ժողովրդական վիճակագրութեան «Սասնա ծռեր»-ում (Սասնուցի Դաւիթը արաբներին յաղթում է՝ ոչնչացնելով նրանց զինատիրն, այսինքն՝ հայկաբար խփում է կեդրոնին):

Բ. Հայկ Նահապետը թեմամու դէմ հոգեւորիկ մարտի ելաւ իր ամբողջ աղիսով (ժողովրդով): Ազատամարտերին ժողովրդի բացառական մեծանախնդրութեամբ մասնակցելը հայոց ռազմարուեստի մասնութեան ամենատեսական առանձնայատկութիւններից է: Սա եւս հայ ազգի արեւան մէջ ամբողջութեամբ մեր նախահոր սկզբնատուած մարտավարութիւնն է, որ բարունակուելով հասել է մինչեւ մեր օրերը: Երբ հայի տունն ու երկիրը գերազոյն վստահի սակ են, երբ զոհասեղանին է դրանք նրա ազգային դասանմանն ու հոգեւոր ազատութիւնը, նա կորուի է ելնում մեծից փոքր, ազգովին՝ հետեւեալ յամոզումով՝ մահ կամ յաղթանակ: Այդպիսի վճռական դիմումներն հայի համար երկրորդ ճանապարհ չկայ: Վկայ՝ Հայկ Նահապետի ազատամարտից սկսած մեր բոլոր արարած մարտերը՝ Ասորայից մինչեւ Արցախական:

Գ. Զանգի որ մեր ժողովրդի դասնութիւնը սկսում է կրտապատութեան դէմ Հայկ Նահապետի ազատամարտով, ուսի հայ ժողովրդի ծննդեան վկայականը իր ազգային դասանմանը դասնութիւնը ազատամարտն է, որը Հայկ Նահապետի մեծագործութիւնից 2943 տարի յետոյ Հայաստանայն եկեղեցին ս. Վարդան Մամիկոնեանի զինատրութեամբ վարեց Ասորայում:

Դ. Յիսուս Զրիսոսի մարտեղացումից 2492 տարի առաջ Հայկ Նահապետը ոչ միայն դիմակազերծեց իրեն աստուած հոչական բռնակալին, այլեւ նրա իսկ ենթակալների աչի առաջ ստակեց «աստուածակարծեալ մողէն արձան»-ին (Աբրեւ, Պատմութիւն): Զաղափարութեան մասնութեան մէջ այս ընդգրկումի եւ սարողութեան դիմակազերծում չէր եղել ու յետագայում էլ որեւէ տեղ չարձանագրուեց՝ համաբարտարային դասնութեան մէջ մնալով եզակի ու անկրկնելի: Ասել է թէ՛ կրտապատութեան դէմ մարտնչութեան հոգեւոր դասնութեան, թագմաստուածութիւնը ձեւատրուելու ժամանակ, Հայկ Նահապետի ծնունդը սկզբնատուեց հայ ժողովրդը: Սա կենսականի հայերն ոչ միայն սկզբից ի վեր եղել են միաստուած, այլեւ սկզբնատուել են քաղափարականութեան դասնութեանն ու թագմաստուածութեանն ու, որը միաժամա-

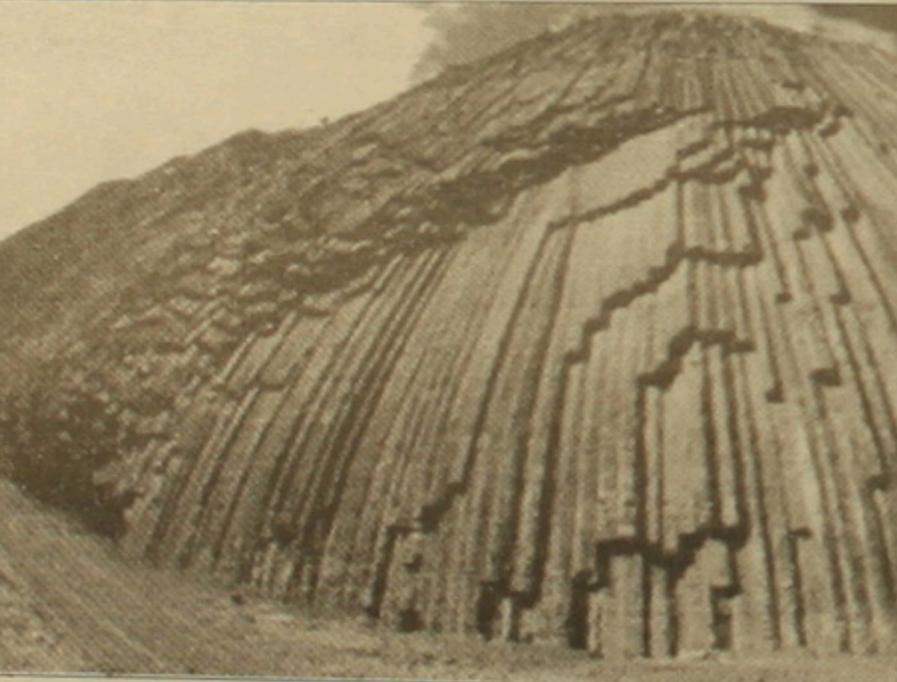
նակ նաեւ խղճի ազատութեան համար առաջին դասնութեանն է մարտնչութեան մասնութեան մէջ: Դասագրերի մէջ մուծելի յոյժ կարեւոր դասնական իրողութիւն, որի վրայ նոյնպէս դասնագիտութիւնը ուժ չի դարձել:

Ե. Մեր նախահոր մասին դիւցազնադասումը ցոյց է տալիս նաեւ, որ հայը իր արիւնով, խառնուածով, գործով, մտածողութեամբ ու իմացական շնորհամբ միաստուած-իրիսունայ էր Հայկ Նահապետից սկսած՝ Զրիսոսի յայնուփինից 2492 տարի առաջ:

Հետեւաբար՝ այն իրողութիւնը, որ Սուրբ Գրիգորի ծնունդ 301 թուականին հարիւր հազարաւոր հայեր միաստուած մկրտեցին եւ որ իրիսունութիւնը առաջինը ազգովին ու դեպքովորէն հայերն ընդունեցին, դասնական չէր, քանզի հայութեան համար «իրիսունութիւնը ոչ թէ հազուս էր», այլ «մարմնի գոյն» (Սուրբ Վարդան), «Հայութիւնն ու իրիսունութիւնը ծուլուած են ի մի բնութիւն»:

**ՈՒՖԱՅԷԼ
ՆԱԽԱՆՈՒՅԱԳ**

ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱՆՍՈՍՈՒԹԵԱՆ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՈՒՆՏ ՄԱՄԻԿՈՆԵՒՅԸ

(Գարեգին Նժդեհ): Հետեւաբար՝ հայերն 301 թուականին ոչ թէ հեթանոսութիւնից հրաժարուեցին, այլ վերականգնեցին մեր միաստուածութիւնը:

Զ. Հայոց ազգային գաղափարախօսութիւնը 4500 տարի առաջ հիմնել է Հայկ Նահապետը, իսկ մեզանից 1300-1500 տարի առաջ Մամիկոնեանների, Վարդանանց, Ղուկասեանց եւ Ասոնեանց հետ, որով Հայոց իրիսունականի իմնադրութեան ստեղծութիւն, մեակել, համակարգել եւ զօրացրել են մեր Ոսկեդարի սուրբ այրերը, որոնցից յետոյ Ը դարում Առեւել Մամիկոնեանն ու իր գործակիցներն այն էլ անելի ամբողջացնելով՝ անուանեցին Ուլիս Մամիկոնեացի:

Ոսկեդարի գործիչներից 1500 տարի յետոյ հայոց մտածողութեան տուած իմնադրութեան յայնուփին գաղափարախօսութիւնը 1920-30-ական թթ. յայնուփին վերականգնել ու ամբողջացրել է Գարեգին Նժդեհը: Նա Ուլիս Մամիկոնեացից 1919-21 թթ. Զանգեզուրում անուանակոչեց «Դաւիթբեկեան ուլիսեր», 1934 թ. ԱՄՆ-ում՝ «Յեղակոն ուլիսեր», իսկ 1936-37 թ. Բուլղարիայում՝ «Տարոնականութիւն»՝ յայնուփին զեղի յալիսեանական զեմը:

Աւելարհի մօտ 20 երկրներում անելի քան 2500 հետետղներ ունեցող Գարեգին Նժդեհն իր մերձատուրային ընկեր, Ի դարի համաբարտարային իմաստագիտութեան մեծագոյն դէմքերից մէկի՝ Հայկ Աստուածնի հետ միասին ծրագրել էր 1939 թ. հրապարակել գաղափարականների համախաղաղական հիմնադիր համագումար, որը երկրորդ աշխարհամարտի բռնկուելու դասնագրով հնարաւոր չեղաւ անցկացնել:

Սիւսանիկ Մամիկոնեացի Ուլիսի տրութիւնը թագայայտող մտքերի մի փունջ, որ սարբեր ա-

դիմորով արտայայտել են գաղափարախօսութեան վերականգնողներ Գարեգին Նժդեհը, Հայկ Աստուածնի եւ ուրիշներ:

Մեր երկրագնդի վրայ ուլիսերից ամենաարագանը միշտ էլ կմտած է եղել Աստուծոյ եւ հայրենիի համար: Deo et Patria! Նմաններից էր Մամիկոնեացի Ուլիսը:

Մրացնելով ու յաւերժացնելով Մամիկոնեանների ուլիսը՝ եկեղեցին մեր ժողովրդին տուած է իմնադրութեան զեմերից ամենախառն ու յաղթականը՝ «մահ գիտեցեալ»-ը:

Հայրենասիրութիւն - ահա՛ վերանորոգականի մեր դասանմանը, որի իրականացումը յիշ ուսանայ այնքան, որքան ուսացաւ մեր ժողովրդի վերանորոգումը:

Ժամանակը չէ՛ ամեն հայ մարդ զինտուրգութի «Մամիկոնեանների ուլիս»-ին»...

Կայ մէկ առաջնորդ եւ դա Մամիկոնեան ուլիսն է:

Կայ մէկ երջանկութիւն եւ դա ազգի ու հայրենիի համար մեծնելու վճռականութիւնն է: Հայկ Աստուածնի

կական ծագումն ու հայկական քաղաքականութեան ժառանգորդ լինելը, Հայաստանը համարում են իրենց նախնիների հայրենիք, հայրենիք՝ մայրենի լեզուն, հայադասնութիւնը՝ ազգային կրօնը եւ բարեմիտաս դասնների առկայութեան դէմքով: Բնական են համարում հայութեան համախմբումը իր դասնական հայրենիքում՝ հայութեան կենսաբանական եւ բնախօսական բուն միջավայրում:

Բ. Հայ ժողովուրդը (համայն հայութիւնը) մեր անցեալ, ներկայ ու ապագայ ստուղներն են միացեալ, համագոյ ու անզատելի ամբողջութիւնն է:

Գ. Հայերիս հայրենիքը Մեծ Հայքն է՝ իր սասնիկն աշխարհներով (Բարձր Հայք, Յուփ, Աղձնիք, Տուրքանաշան, Մոկի, Կորձայք, Պարսկահայք, Վաստուական, Սիւնիք, Արցախ, Փայտակարան, Ուշիք, Այրարատ, Գուգար, Տայք)՝ ներառեալ Փոքր Հայքը, Միջագետք Հայքը՝ Մեծին կենտրոնով ու Կիլիկեան Հայաստանը՝ 1198 1219 թթ. սարածներով:

Դ. Հայերիս մայրենի լեզուն բարբառներն ու խօսուածներն են, ազգային լեզուն՝ լեզուների հիմն գործարը եւ արդի հայերենի արեւմտահայերեն ու արեւելահայերեն սարբերակները,

որոնք բոլոր հայերի համար հաասարազօր գրական լեզուներ են:

Ե. Հայերիս ազգային կրօնը Հայաստանայն առաւելական սուրբ եկեղեցու դասնութիւնն է՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսնաորդիի հաստատած իրիսունական վարդապետութիւնը՝ հայադասնութիւնը: Հայադասնութեան մեակն ու դասնականը Հայաստանայն առաւելական սուրբ եկեղեցին է: Հայաստանայն եկեղեցին արեւմտեան եւ արեւելեան քաղաքականութիւնների յայնուփին հազարամեակներ բարունակ մարտնչող հայկական իմնուրոյն ու անփոփոխի քաղաքականութեան խնայումն է, համայն հայութեան հոգեւոր միասնութեան վեմը, հայ ազգի հոգեւոր հայրենիքը, որը հայոց դասնականութեան հետ մէկ անբաժանելի ամբողջութիւն լինի կազմի, ինչպէս հոգին ու մարմինը:

Հայաստանայն առաւելական սուրբ եկեղեցու դասնութեան մէջ թաղադրուած են հայ ժողովրդի դասնութիւնը, լեզուամտնորութիւնը, խառնուածը, աշխարհայեացին ու բնատրութիւնը, ծեսերը, աստուածները, բարոյական, իրազգիական, իմաստասիրական ու գեղագիտական ընթացումները, բանահիտութիւնն ու երգահիտութիւնը, գրականութիւնը, արուեստներն ու մեակոյթը, մեր դասնական հոգեբանութիւնն ու հայերիս 4500 ամեայ ազգային գաղափարախօսութիւնը: Այն մեակել եւ իրիսեղացրել են մեր ազգային սրբերը, հայոց մեակոյթի, գիտութեան, արուեստի ու գրականութեան երեւելի դէմքերը, մեր դասնական, քաղաքական, իրաքական ու ռազմական մտքի մեծերը՝ Հայկ Նահապետից մինչեւ Սուրբ Սահակ - Սուրբ Մեսրոպ, հայոց ոսկեդարն ու արեւաբարդը հրաւակեւրած այրերից մինչեւ նոր ժամանակների հեղինակութիւնները:

Զ. Հայադասնութիւնը ներառում է Հայկ Նահապետի հիմնած, Հայոց Ոսկեդարում Սուրբ Թարգմանիչների, Սուրբ Վարդանի եւ Մամիկոնեանների համակարգած-գորացած-յետագայ դարեւան լրացած՝ եւ Ի դարի առաջին կեսին Գարեգին Նժդեհի ու իր գաղափարակիցների վերականգնած ամբողջացրած ու «Տարոնականութիւն» անուանած հայոց իմնադրութեան համակարգը՝ հայերիս ազգային գաղափարախօսութիւնը՝ Ուլիս Ամիկոնեացից:

Մամիկոնեացի Տարոնականների ԱՂՕԹԸ
Տէ՛ր Աստուած, փրկեա՛ր զազգս Հայոց եւ ժողովեա՛ր ի հայրենիս մեր:
Մրճանացո՛ր զմեզ լինել Տր աղօթասանց մերոց, գերեզմանաց սրբոյ մերոց եւ շիրմաց նախնեաց մերոց: Տէ՛ր Աստուած, փրկի՛ր հայ ազգը եւ հաւաքի՛ր մեր հայրենիքում, մեզ արժանի արա՛ տր կանգնելու մեր աղօթասաներին, սրբերի գերեզմաններին եւ նախնիների շիրմներին): ■

Արևափնի փառափառականություն

▶ Բ էփո

Պետությունը երբեք չի փորձում հի-
ցեցնել աշխարհին, որ ցեղասպա-
նության հետևանքները սարսափելի
ներազդեցություն են գործել սարա-
ծաբանի անվանականության վրա, որ
ցեղասպանական փառափառակա-
նության նորոգյա դրսևորումները բարո-
նակվում են Ադրբեջանի փառափառ-
ականության մեջ եւ խրատավում Թուր-
քիայի կողմից:

Հայաստանի ղեկավարությունը,
չգիտես՝ ինչու, միջազգային աստա-
րեզոնանսը ունենալիս, անընդ-
հատ ելք է գտնում իր Թուրքիայի համե-
մատ փոքր երկիր լինելը, փոխանակ
եղանակով Հայաստանի եւ Թուրքիայի
դեմոկրատիաների՝ որոշեալ միջազգա-
յին իրավունքի սուբյեկտների, իրա-
վապահությանը:

Երբին աստարեզոնանսը իրավիճակը
բաց ավելի անմխիթար է. քրեախու-
րյան բուն դրսևորումները հանդի-
րում են ամեն օր: Բավական է հիշել
հենց այս օրերին Հայաստանի ղե-
կավարող ղրոնցներից մեկում «Հա-
յաստանում Ադրբեջանի օրեր» խա-
սառակ ծրագիրը, որին աջակցու-
թյուն է հայտնում Հայաստանի ար-
գործնախարար Վ. Օսկանյանը եւ ո-
րը, բնականաբար, չէր կարող չեղի
ունենալ առանց հանրապետության
գերագույն ղեկավարության աջակ-
ցության: Սա նույն է, եթե Սիրիա-
յիում անցկացվեին իսրայելի օրեր
կամ Իսրայելում՝ Սիրիայի: Սիրի-
այում ժամանակ Բաֆլից հնչում են
ամենօրյա սղաոնախիներ: Հիշեց-
նեմ, որ այդ ղեկավար խոսքերում
դրոնցի սերունդ է հրապարակապ-
րեն Հայկական բանակի դեմ փոր-
ձող եւ Արցախը Հայաստան հայրենի-
քի մաս չհամարող ղրոն. Ա. Բելյանը:
Այսպիսի արատոց իրավիճակում
Հայ դասը իր փառափառականու-
թյան ղեկավարությունը, նրա
խորհրդարանական խմբակցու-
թյունը, ինչպես նաեւ այդ կուսակցու-
թյան ներկայացուցիչ կրթության
նախարար ղրոն. Լ. Մկրչյանը որեւէ
խնդիր չեն սեւնում: Խնդիր չի սե-
նում նաեւ Հանրապետական կու-
սակցությունը, որի նախագահ ղրոն. Ս.
Սարգսյանն էլ վարչապետական
անձնակազմի սեղաններին կայց
այս սահի կատարեց հենց ղրոն. Բել-
յանի ղեկավարած ղրոնցը: Չճոնա-
նանք, որ Հանրապետական կուսակ-
ցությունն ինքն իրեն հայտարարել է
նժեղեղյան գաղափարախոսության
կրող (իհարկե, Գարեգին Նժեղեղ եւ
նչ մի տղ չի գրել Թուրքիայի հեծ բա-
րիդրացիական հարաբերություններ
հաստատելու եւ Հայաստանը միայն
30000 րո կմ-ի մեջ արգելափակելու
մասին):

Հիշեմք նաեւ, որ հանգիստը քուր-
ական Անթաթիայում Հանրային (ղե-
կավար) եւ մասնավոր հեռուստա-
տություններով գովազդվում է ամ-
բողջ արհիւ բարունակ: Այս ամբի-
նից բարձրասիճան որո ղրոնց
նախարարը հայտարարում էին քուր
հա-
սարակության հեծ աշխատելու ան-
հաճախության մասին, ինչը, կար-
ծում են, գիտական ֆանտաստիկայի
դրոնցի է: Նախքան այդ, ղրոնցայի,
բարի եղեք եւ կարողացեք աշխատել
հայ հասարակության հեծ, այլ ոչ թե
թույլ տալ, որ հայ երեխաների ուղեղ-
ները լվանան Ադրբեջանից ժամա-
նած նախկին բանակայինները եւ
սեղաբույս քուրսերները:

Այս առումով նկատեմք նաեւ, որ
Հայաստանի արտաին փառափառա-
նության ղրոնցային ղրոնցվածության
ղայնաններում չեղի է ունենում կա-
րեւոր հասկացությունների վստագա-
վոր նեղակախիտում. բեւանի ղրոն-
թյուն Թուրքիան անընդհատ հեծ-
ակվում է իրեւ «հարեան երկիր»,
կարծես չկան ոչ քուրական երա-
փակումը, ոչ էլ բեւանական փառ-
ափառականության մյուս դրսևորումները:

Վերջապես, ոչ արժանապատիվ
կեցվածքի փայլուն մի օրինակ է
նաեւ այս րեւանականներին քուր
ղայնականներին հրավիրելը: Երեք-
փեղ Ձեզ, ղրոնցայի եւ ղրոնցայի հայ
ղայնականներին, հրավիրել են
Թուրքիայի խորհրդարան՝ որեւէ նմա-
նափոխ լուսնների մասնակցելու: Ար-
դյոք ի՞նչ իմաստ ունի հրավիրել քուր

ղայնականներին Հայաստանի
խորհրդարան, այն էլ հայ-քուրական
հարաբերություններին նկատման
լուսնների, եթե նրանք չեն ճանաչում
հայ ժողովրդի դեմ գործարկված մե-
ծագույն ոճիրը՝ ցեղասպանությունը,
այսինքն ղրոնցային եւ կրկնելու
նույնը եւս մեկ անգամ: Ի՞նչ իմաստ
ճանաչում արցախահայության ին-
նորոճման եւ ազատ արդելու իրա-
վունքը, չեն ղրոնցային Թուրքիա-
յի եւ Ադրբեջանի ծավալած հակա-
հայկական փառափառականությունն ու
նախասական փառափառակը, չեն
ղայնականում հայկական մեկու-
թային ժառանգության ոչնչացումը
այդ ղրոնցայիններին տարածում, չեն
ընդունում ցեղասպանության դի-
մաց փոխհատուցման որեւէ գաղա-
փար: Կարող եք ղրոնցային, որ,
ասեմք, Իսրայելը հրավիրեք սիրիացի
կամ իրանցի ղրոնցայիններին
մասնակցելու իսրայելա-սիրիական

Այդ փառափառականությունը չի վերա-
նայվել Թուրքիայի՝ Հայաստանի հեծ
դիվանագիտական հարաբերություն-
ներ հաստատելու 16-ամյա հրաժար-
ման ղրոնցային, հրաժարում, որը
բացի բացահայտ բեւանականի դրս-
տումից, նաեւ վկայում է հայոց ղրոն-
ցայինության գաղափարն իսկ ղրոն-
ցային Թուրքիայի դիվանությունը:
Այդ փառափառականությունը չի վերա-
նայվել քուրական ղրոնցային առա-
ջին դեմքերի բեւանով Հայաստանի
հասցեին ղրոնցային հնչեցվող
սղաոնախիներին հեծ:

Բնականոն հարաբերություններ
հաստատելու Թուրքիայի առաջադ-
րած կանխադրարեն անընդունելի
նախադրարները եւս ի գորտ չեն
եղել փոփոխելու Հայաստանի Թուր-
քիայի նկատմամբ սարվող փառափա-
ռականությունը: Նկատեմք, որ սարբեր
ղայնների դուլը են սարբեր նախա-
ղայնաններ, այդ թվում՝ Արցախը
հանձնել Ադրբեջանին, հրաժարել

րոնք, ինչպես սեւանք, առաջացրել
են միայն քուրերի փառափառակը եւ
նղայնակ քուրական ղրոնցայինների
բարոնակությանը:

Այդ, այսպես կոչված, իրաղա-
ստությունն ու գործնաղայնությունն
արտահայտվում են մի բարձր ղրոն-
ցային ու ղրոնցային հարցարդու-
նեով:

Եթե Հայաստանը հողային եւ այլ
հատուցումների ղրոնցային ներկայա-
ցի, Թուրքիան Հայաստանին ղրոն-
ցային կհայտարարի. իրականում,
Թուրքիան Հայաստանին ղրոնցային
արդեն հայտարարել է եւ այն մղում է
եղեղեղական, հոգեբանական,
գաղափարական ու սեւեւական ո-
լորսներում: Իսկ Հայաստանն այդ
ղայնականը չսեւեւելու է սախիս,
մինչդեռ հայսնի ղրոնցայինը՝ ե-
թե ղրոնցայինը չեն կոչվում, եզ
ջախջախում են: Թուրքիան ղրոնցային
ընդունել չի հարձակվել Հայաստա-
նի վրա, բայց այդ մի փայլց նրան

հասնելի վրա: ղրոնցային վիճակում
է հայսնակել նաեւ ղրոնցային հա-
մայնը:

Իրաղայնությունը ղրոնցային է
Հայաստանի ղրոնցայիններին
Թուրքիայի ուղղությանը մեակել եւ
որդեղել նոր փառափառականություն,
որի հիմունքը ղրոնցային է լինի Հայ-
կական հարցի ղրոնցայինն ու ղրոն-
ցայինը: Այսօրվա դրոնցայինը Հայկա-
կան հարցը իրավական լուսնում այդ-
ղայնակ էլ չի սաղցել. այն չի լուսնակել ոչ
Մոսկվայի, ոչ Կարսի (երկուսն էլ
կոչվել են 1921 թ.), ոչ ՆԱՅԱ իրոն-
ցայինը եւս սոնրաղայինը նրեւ
ղայնականի միջոցով, ինչը փաստ-
վում է ներկայիս եղեղեղյակ ղրոնցային-
վարական, իրավական ու փառափա-
ռական իրաղայնությունը: Այդ բազմաթիվ
ղայնականներից որեւէ մեկը լիար-
ժեղ չի գործում եւ չի էլ կարող գործել,
փանի դեռ Հայկական հարցը, այ-
սինքն՝ Հայաստանի սահմանների եւ,
զուս այդ, կեւնունակության երա-
խիներին խնդիր չի լուսնակել:

Հայկական հարցի հեծագա ղրոն-
ցայինն անխոսափելիորեն բերե-
լու է նոր ղրոնցայիններին սոնրաղ-
ման, ղրոնցայինն, ոչ միայն Ար-
ցախի ու ազատագրված տարածնե-
րի կեւնունակը, այլեւ հայ-քուրական
հարաբերությունների, Նախիջեւանի
եւ Հայաստանի ղրոնցայինները այլ
տարածների մասերով: Հողային
հարցում այդ նոր ղրոնցայինները
կամ ղրոնցայինները եւս այսօրվա
սասոնակը, կամ լինելու են ավե-
լի նղայնական Հայաստանի համար:
ղայնակ սղայնական լինելու ղրոն-
ցայինը Հայկական հարցի բնու-
թյունն ինքն է վիճեղյակ ողայնակ
կեւնունակը, վաղ թե ուս տարա-
ծաբանում առաջացնելով նոր
սղայնակներ, բախումներ ու ղրոն-
ցայիններ: Ձայնի դեռ հայ ժող-
կուրցը իր անկախ գոյությունն ա-
ղայնակելու համար անվստահու-
թյան բավարար երախիներ չի սաղ-
ցել, տարածաբանում տարածային
հարցը երախակող որեւէ ղրոնցային-
գիր չի կարող իրավական հարա-
տայնություն ունենալ: Սա ուտա-
հայրե-
նասիրական լոզունգ չէ, որովհեծ
նման ղրոնցայինի խախտող ոչ
անղայնականներն հայկական կողմը
կլինի. Հայաստանի սահմանների
ղրոնցայինը ղրոնցայիններն ու
ղայնականներն իրոնցային բացա-
կայությունը մեծաթեւ գայնակել-
լու են ադրբեջանա-քուրական ող-
այնակներ՝ հարմար ղրոնցային եւ
նղայնակն ուղղով մեկընդմիջ
«լուսնակել» Հայկական հարցը՝ Հա-
յաստանը վերացնելով:

Հայաստանի Հանրապետության...

կամ իսրայելա-իրանական հարաբե-
րությունների մասին կեւնունակ
կազմակերպված լուսններին: Եվ
կամ հակառակը՝ Սիրիան կամ Իր-
անը նույն նղայնակով հրավիրեն իս-
րայելի խորհրդարանականներին ի-
րենց մոտ կազմակերպվող լուսն-
ներին: Առհասարակ, ի՞նչ իմաստ ու-
նի հրավիրել բեւանի ղրոնցային
ղայնականներին Հայաստա-
նի ազգային անվստահության
հեծ կարողված հարցերի րեւան-
կաններին: Խորափառակը դիվա-
նագիտության անվան ղրոնցային
կազմակերպվող նմանափոխ սիրիա-
ղայնակները Թուր-
քիայի եւ Ադրբեջանի հեծ լուսն գր-
ոնում են նրանց ախորժակը, առա-
ջացնում արհամարհանք եւ, ի վերջո-
ղ, վստակարարում հայերի համար (ի-
հեծեմք թեկուզ Հայ Հեղափոխական
ղայնականության համագործակցու-
թյունը երիտքուրերի հեծ): Ձեր իրա-
վունքը ղրոնցայինները մեծումը ղրոնցային-
ները ցույց է սախիս այդ արհամարհան-
քի ասիճանը: Այդ իրավունք ոչ թե
դիվանագիտություն ու բարի կամփի
դրսևորում է, այլ միջազգային
ղայնակիայում նախաղեղեղ ղրոն-
ցային անհեթեթություն՝ նոնցնես,
հարգելի ղրոնցայինները:

սեւեւական ղրոնցայինները, մասնա-
վորապես ցեղասպանության ղրոնցային
միջազգային աստարեզոնանսը, ինչպես
նաեւ ղրոնցային Հայաստանում արժարե-
լուց, ղրոնցայինները վերահաստատել
Մոսկվայի եւ Կարսի ղրոնցայինները,
Մեղրիի միջանցը դնել ադրբե-
ջանական վերահսկողության սակ,
հանձնել Հայաստանում երեք ոսք ղրոն-
ցային Արցախի Օջալանին (1999թ.),
հրաժարվել Հայաստանի երեք ղրոն-
ցային միջուկային ղրոնցային: Վաղը կար-
ող են առաջ փառվել ղրոնցային նոր
նմանակ ղրոնցայինները:

ՀՀ փառափառականությունը Թուրքիա-
յի նկատմամբ չի վերանայվել նաեւ
Հայաստանի եւ ղրոնցային Բանվորա-
կան Կուսակցության միջեւ գոյու-
թյունը ղրոնցայինները Հայաստանի քուր
ղայնականների սոնս եւ վստագավոր
փառափառությունը ղրոնցայինները
հեծ: Միջդեռ քուր-ադրբեջանական սա-
հի ղրոնցայինները Հայաստանի եւ
Լեւոնային ղրոնցային Հանրապետու-
թյուններում ղրոնցային Բանվորա-
կան Կուսակցության բազաներ ու-
նենալու մասին հող են նախաղա-
ստանում ղրոնցային ողայնական նե-
խուժման համար: Հայաստանի ար-
գործնախարարության անհասկա-
նալի ղրոնցայինները է նաեւ այդ
կեղեղեղեղեղ ղրոնցային ղրոնցայինները
եւ միջազգային հանրության ուղա-
ղայնակները դրանց վրա ղրոնցայինները:

ՀՀ փառափառականությունը Թուրքիա-
յի նկատմամբ չի վերանայվել Ասա-
րուղում հայ լրագրողի սղայնակու-
նից հեծ, սղայնակություն, որ, ղրոնցային
սա-
սիճանաբար ամրաղայնակող կարծի-
ների, կազմակերպել էին Թուրքիայի
ղայնական մարմինները, որմն այժմ
էլ իրականացնում են սղայնակու-
նից հեծ, սղայնակություն, որ, ղրոնցային
հեծեղեղ սղայնակու-
նից հեծ, սղայնակություն, որ, ղրոնցային
փաստաթղթերի ոչնչացումը, իսկ
ղրոնցային կամայնը հայսնակել է ա-
հարկելված իմանակում:

Սովորաբար, Հայաստանի ղրոն-
ցայինները բացատրում է իր Թուր-
քիայի եւ առհասարակ Հայկական
հարցի վերաբերյալ սարվող անբա-
ցարեղի ղրոնցային եւ կրավորա-
կան փառափառականությունը իր իրա-
ղայնականում ու գործնաղայնակ
(ղրոնցային) մոնցայիններով, ո-

հեծ եւ ղրոնցային ղրոնցային այլ ղրոն-
ցայիններ, որոնցից նեւեմ հիմնական-
ները՝ սեւեւական ղրոնցայիններն առկա-
յությունը, այդ ղրոնցային րոնցային
աստարեզոնանսը, Հայաստանի ան-
կախ ղրոնցային լինելը եւ բանակ
ունենալը, հայ-առական ողայնակ
փառափառական ողայնակ, ողայնակ
զորի ներկայությունը, եվրոպական
Միություն մեւնելու ցանկությունը,
հայկական սփյուռքի առկայությունը:
Սակայն սա չի նեւանակում, ղրոն-
ցային վստագը մեկընդմիջ վե-
րացել է, միջազգային կամ տարա-
ծաբանային վայրկեւներին
ղեղեղեղ քուրական վերանայվող
կարող է աղայնակում որեւէ հարվա-
ծել Հայաստանին, նախընթացելով իր
երկարածակեծ ողայնակական
նղայնակներին հասնելը միջազգա-
յին կարծածակեծ ղրոնցայինները:
Մենք դեղեղում, Թուրքիան այդ-
ղայնակի փայլ կարող է անել անկախ
Հայաստանի հողային ղրոնցային նե-
րկայացնել-չնեւանակելուց: Հիշեց-
նեմք նաեւ, որ 1993 թ. Թուրքիան
ծրագրել էր նեւանակել Հայաստան,
թեւեւ այդ ղրոնցային ղրոնցայինները
հստակ հայտարարել էր Թուրքիայից ո-
րեւէ տարածային ղրոնցային ղրոնցային-
լու մասին:

Եթե Թուրքիան բավարարի Հայաս-
տանի հողային հատուցման ղրոնցային-
ը, աղայնակ ինչ է անելու Հայաստանը.
չէ՞ որ այդ հողերի վրա աղայնակ են 15-
20 միլիոն րոնք եւ քուրեր. իրակա-
նում, մոտ աղայնակում Թուրքիան
Հայաստանին որեւէ հողային ղրոնցային
մոտ ղրոնցայինները: Բայց ավելի մեծ
նեւանակում Հայաստանի նկատմամբ
նույնպես չի կարող իրականացնել
ըղայնակ հնարավոր նեւանակները արդեն
փորձված են ու կիրառված: Մինչդեռ
հողային հատուցման հիմնակողված
ղայնակը ղրոնցային ղրոնցայինները
կարող է սղայնակել Թուրքիային կատա-
րելու ինչ-ինչ ղրոնցայիններ, ղրոնցային
Արցախի հարցում: Արցախը մեւն ղրոն-
ցային կլինեմք ղրոնցայինները այդ ղր-
ոնցայինները ցույց կատրոն, իսկ
առայնակ հողային ղրոնցայինները որեւէ
բանով չի վնասելու, այլ ղրոնցային
անակն՝ ամրաղայնակելու է Հայաստանի
ղայնակները Արցախի եւս ղրոնցային
բանակային գործընթացում:

Եթե Հայաստանը հողային եւ այլ
հատուցումների ղրոնցային ներկայա-
ցի, Թուրքիան դուրս կգործի իր տար-
ածներից այնքան աշխատող ՀՀ փառ-
ափառականներին. իրականում, Թուրքիա-
յան աշխատող ՀՀ փառափառակը,
ինչպես եւս մեկ անգամ ցույց սվե-
ցին Հրանց րոնցային սղայնակության հեծ
կարողված իրաղայնակները, առ-
անց լավ գիտակցելու հայսնակել եւ
ղայնակի կարգավիճակում: Հա-
յաստանի կառավարությունը ղրոնցային
է ղրոնցայինները կոչ անի նրանց՝ հնա-
րավորինս արագ դուրս գալ բեւանի
ղայնակները՝ Թուրքիայի տարածքից:
Եթե նրանք ղրոնցային այդ ղրոնցային,
աղայնակ հնարավոր բարդու-
թյունների ողջ ղրոնցայինները
թուրքական կողմից այդ անհեծաշեւ ան-

Եզրափակեմք: Հայաստանի Հա-
նրապետության արտաին փառափառա-
նությունը, մեծեղյակ ղրոնցային Հա-
կական հարցը եւ նրա հողային բնու-
թյունը, բարունակում է արմատապես
սխալ գնահատել իրական վստագըն-
քը եւ նրանց գաղմամ միջոցները:
Տարածաբանում սիրող ողայնակա-
կան իրականությունից այս կեր-
վածությունը հող է ամենածանր հե-
տեւանակելով Հայաստանի եւ հայ ժո-
ղովրդի համար: Թուրքիայից ղրոնցային-
կան ողայնակները ղրոնցայինները
փոխանակում են Հայաստանը ոչնչաց-
նել ղրոնցայինները աղայնակում իս-
ղայնակումն ու սիրաեւանը, հայ
հասարակությանը միակողմանի ղր-
ոնցային ղրոնցայինները, միջազգային
խոսքը ղրոնցայինները վրա անա-
ողջ հողներ դնելը:
Հայաստանի արտաին փառափառա-
նության գործնաղայնակությունը ոչ
թե Թուրքիայի ակնհայտ բեւանու-
թյունն անեւանակել է, այլ Հայկական
հարցը համակողմանիորեն վերա-
ծարծելը, նեւանակել տարածային
փոխանակում վերաբերյալ փառ-
ափառական իրաղայնակ առաջադ-
նեով: Սա, իր երեղին, նախաշեւում
է արտաին եւ նեւանակել փառափառա-
նության ամբողջական վերաբայում,
համազգային ղրոնցայինները
կան ողջ նեւանակել կեւնունակում եւ
կազմակերպում:

(Կրճատումներով)

Այսօր յուրաքանչյուրը գիտե՛ ինչ է նշանակում արյան կարգ: Սակայն դեռևս հարյուր տարի առաջ բոլորը համոզված էին, որ մարդկանց երակներում, անկախ այժեյի եւ մաշկի գույնից, մույն արյունն է հոսում: Միայն այն ժամանակ, երբ դարձրա՞վ, որ արյան փոխանակումը երբեմն հիվանդի մահվան դասճառ է դառնում, գիտնականները հասկացան, որ մարդկանց արյունը տարբեր է:

Մարդկանց զանազան տեսակներում հասկանալի

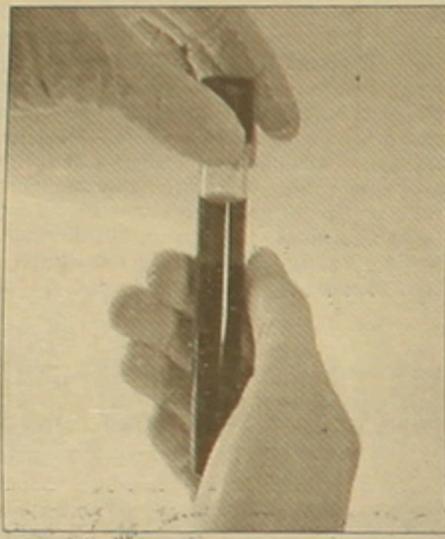
Եթե ինձնեմ, թե որ սխալն է, որի համար մեմբանկ են վճարում, հավանաբար կհանգեմ այն մեմբան, որ բժշկի սխալն է: Ոչ ցաս վաղուց բժիշկները չէին էլ կասկածում, որ հիվանդներին, վիրավորներին փրկելու այնպիսի արդյունավետ միջոցը, ինչպիսին արյան փոխանակումն է, կարող է մահվան դասճառ դառնալ: Նրանք զարմանում էին, թե ինչու որոշ մարդկանց համար բարեբար ազդեցություն էր ունենում եւ նրանք առողջանում էին, իսկ ցասերը դրանից անհասկանալի էին լինում ու մահանում: Պատասխանը գտնվեց 19-րդ դարի վերջին, 20-րդ դարի սկզբին: Հետազոտելով երիթրոցիտները՝ արյան կարմիր գնդիկները, ավստրիացի գիտնական Կարլ Լանցոսայնը նկատեց, որ այդ գնդիկների մակերեսին լինում են «սուրճ»-առաքելիչ նշաններ՝ ալկոհոլներ, ընդ որում՝ երկու տեսակի: Դրանք գիտնականը նշեց: A եւ B տեսակով: Այդ նշանակում էր, որ մեկի մոտ A ալկոսիլ կա, մեկ ուրիշի մոտ՝ B, իսկ մի երրորդ մարդու մոտ չկա ոչ մեկը, ոչ մյուսը: այս վիճակը գիտնականը նշում է O տեսակով: Ալկոսիլները հակազդեց են, այսինքն՝ հասուկ սոխակուցներ են, որոնք զանազանում են գնդիկները: Փաստորեն, Կ. Լանցոսայնի հետազոտության արդյունքում ամբողջ մարդկությունը, ըստ արյան երեք կարգերի, բաժանվեց երեք խմբի՝ O (1-րդ), A (2-րդ), B (3-րդ): Մի ֆանի տարի անց հայտնաբերվում է նաեւ արյան չորրորդ կարգը՝ AB, որտեղ երիթրոցիտների վրա նկատվում են երկու հակազդեցներ՝ A-ն եւ B-ն: Այս հայտնաբերությունն էլ անվանում են «ABO համակարգ»:

Այսօր արյան, երկրազնի բնակիչները զանազանվեցին յուրաքանչյուրի երակներում հոսող արյամբ:

Արյունասուն՝ ներարկվողի եղբայր

Մկ կարող է արյունակից բարեկամից ավելի արյունակից լինել մեզ: Իհարկե արյունասուն, այսինքն՝ մարդը, որը մեզ է օգնում իր արյունը: Արյունասուն եւ նրա արյունը ներկրողը դառնում են «արյունակից եղբայրներ»: Մինչդեռ ամենամոտոս հարազատների արյան խմբերը տարբեր են լինում: Այս երեսուրդի դասճառը բացատրում է ծագումնաբանությունը: Մեկ բջջից մեր մարմինը կառուցելու մասին տեղեկատվությունը կոդավորված է մեր գենոմում: Բայց մեր յուրաքանչյուր նշանի համար՝ մաշկի կամ աչքերի գույնի, ֆթի չափսի կամ արյան կարգի, դասաստանասու է ոչ թե մեկ,

Արյան կարգը՝ բնավորությունն եւ վարքագիծ թելադրող

այլ զուգ գեններ: Բեղմնավորման խորհրդավոր գործընթացում աղազա երեխան վերցնում է հոր եւ մոր յուրաքանչյուր զուգ գեններից մեկական գեն: Նա ընդունակ չէ ընտրել այն գենը, որն «ամենալավն է», այլ կարող է ընդունելով «ժառանգել» ծնողների գեների չորս հնարավոր զուգակցումից յուրաքանչյուրը: Այդ դասճառով հարազատ չորս տարբերակ ու երեքայնորդ կարող են ունենալ արյան չորս տարբեր կարգեր:

Այն օրվանից, երբ արյուն ներարկելու սկսեցին հաշի առնել արյունասուի եւ այն ներկրողի արյան կարգերը, ողբերակական հետազոտների թիվը կտրուկ նվազեց, սակայն ի ստրառ չի վերացել: Առանձին դեղորայքային հիս արյան համադասաստան կարգի ներարկման ժամանակ հիվանդի երիթրոցիտները նստված են օրայն եւ կոնում են իրար, կորցնելով թթվածին ընդունելու հասկությունը:

«Արյան անհամադասաստանության» մեկ այլ երեսուրդ է տեղի ունենում որոշ հիվանդի մոտ: Նրանց օրգանիզմը, չգիտես ինչու, դուրս է իր իսկ բեղմնավորած երեխային: Պատճառը հայտնի է դառնում ավելի ուշ:

1940-ին մարդու արյան երիթրոցիտներում հայտնաբերվում է հակազեն (սոխակուց), որն անի վաղ նկատվել էր ուսումնասիրվող կաղիկների արյան մեջ: Այդ նոր հակազենը, որն անվանեցին ռեզուս-գործոն, կախված չէ արյան կարգի հետ: Մարդկության 58 տոկոսը այդ գործոնի երջանիկ կրողն է, իսկ նրանց արյունը կոչվում է դրական ռեզուս: Մնացած 15 տոկոսը, ում ռեզուս-գործոնը բացակայում է, համարվում են բացասական ռեզուսի կրողներ: Հենց նրանց գլխին էլ ամեն ինչ կոսրվում է: Եթե ուրիշ ռեզուս-գործոնը հայ-

տնվում է բացասական ռեզուսով մարդու արյան մեջ, աղա նրա վարակամեծ համակարգը դասճառվում է: Ծնավորվում են հակառեզուսային հակամարմիններ, որոնք ստնծում են դրական ռեզուսի երիթրոցիտներին, եւ ամբողջ ներարկվող արյունը դառնում է անդեմս: Ավելի վառ վիճակ է ասեղծվում հիվանդի մոտ:

Այն գեներ, որից կախված է ռեզուս-գործոնի առկայությունը կամ բացակայությունը, փոխանցվում է մեր երեխաներին համաձայն ծագումնաբանության օրենքների: Եթե ծնողները բացասական ռեզուսով են, աղա նրանց երեխան նույնպես բացասական ռեզուսով է ծնվում, եւ անհաջողությունները սկսվում են միայն այն ժամանակ, երբ այդ ցառավիղը փորձում է իր ժառանգներն ունենալ:

Բարդ է նաեւ այն մարդկանց խնդիրը, ում կողակիցը չունի ռեզուս-գործոն: Նրանք լռեմս է հարյուր անգամ մասճեն երեխա ունենալուց առաջ: Սակայն ամենավառ վիճակում են այն զուգերը, որ բացասական ռեզուսով կինը հղի է դրական ռեզուսով դստուղով, որը ռեզուս-գործոնն ստանում է հորից: Այդ դեմում վաղ թե ուռ մոտի երիթրոցիտները հայտնվում են մոր արյան մեջ եւ ի հայտ է գալիս ընհարումային ռեզուսը՝ կնոջ օրգանիզմն սկսում է արտաբել հակամարմիններ, որոնք ոչնչացնում են «թեմանու»՝ իր աղազա երեխայի երիթրոցիտները: Թեռիման հուռում է, որ այդպիսի առաջին հղիությունը վսանգավոր չէ, ֆանի որ մոր եւ երեխայի արյունը խառնվում է միայն ծննդաբերելու ժամանակ: Գործնականում նկատելի է դարձել, որ այն կասարկում է ավելի ցուռ, մույնիսկ ամենամոտոս դասթուրգային դեմում:

Զարգացման արդյունքը

Բժիշկ գիտնականները չգիտես, թե որտեղից են ի հայտ եկել արյան խմբերը, եւ ինչի են դեմս: Այդ մասին հիդրոթեզն ասում է, որ դրանք բնության անմիջական ազդեցության ներքեւ բնական կերակրաստեակների ընտրության դասճառներում մեր նախնիների մարտողության եւ իմունային համակարգի զարգացման տարբեր փուլերն են ներկայացնում:

Վաղնջական ժամանակներում բոլոր մարդիկ ունեին արյան միեմույն կարգը՝ առաջին, այսինքն՝ O (1-ին): Նրանց մարտողության ուղին հիմնականում հարմարեցված էր որսի սասմթերմ մարսելու համար: Հետագայում, ցաս ժողովուրդների մոտ նսակայց կյանի, հողագործության զարգացման եւ սասմթերի կրճասման հետ կաղված ձեա-

վորվում է արյան «բուսակերական» երկրորդ կարգը՝ A (2-րդ): Այս կարգն այսօր գերիշխում է Եվրոպայում: Գիտնականները գտնում են, որ հենց այս կարգն ունեցող մարդիկ են գոյասել ժամասխի եւ խղիերայի կործանարար համաճարակների ժամանակ:

Երրորդ կարգը՝ B (3-րդ) առաջացել է ասիական ոչնչոր գեղերի մոտ: Այն անասնաբուծության եւ կաթնամթերմ օգսագործելու հետեան է: Եվ վերջաղա, չորրորդ՝ ամենաերիտասարդ արյան կարգը՝ AB (4-րդ) ը ձեավորվել է 1000-1500 տարի առաջ, A եւ B գեները կրողների խառնամուսնությունների հետեանով:

Այս թեորիայի վրա է հիմնված հանրահայտ «սնունդ, ըստ արյան կարգի» համակարգը: Ըստ այդմ՝ առաջին կարգի արյուն ունեցող մարդիկ հազվադեղ են խմիչ օգսագործում, եւ ավելի ուղ նրանց զգալիորեն ավելի փչ վնաս է դասճառում, ֆան մյուսներին: Երկրորդ կարգ ունեցողների համար սոխիտային խմիչներն անսանելի են, իսկ երրորդ կարգի արյուն ունեցողները հաճախ հարբեցողներ են դառնում:

Հետախրական է նաեւ գիտնականների այն կարծիքը, որ արյան կարգի հետ նրանք կաղում են մարդկանց բնավորության գեներ ու վարքագիծը, իրականությունն ընկալելու հնարավորությունները, որեւէ հիվանդության հակամները եւ խորհուրդ են տալիս ըստ այդմ ընտել ֆիզիկական ծանրաբեռնվածության համադասաստան կենսակերպ:

Պատճառն արդյո՞ք ծառից է

Ծնողների արյունը երեխաները ժառանգում են խորամանկորեն, երբեմն նրանց սսիդեղվ մասանջվել, թե ուն է նմանվել իրենց զավակը:

▲ Առաջին կարգի արյուն ունեցող ծնողները կարող են չանհանգսանալ: Նրանց երեխան անղայման ունենում է նույն՝ առաջին կարգի արյուն:

▲ Երկրորդ կարգի արյուն ունեցողների երեխան կարող է ծնվել առաջին կամ երկրորդ կարգի արյունով:

▲ Երրորդ կարգի արյուն ունեցողների երեխան ունենում է առաջին կամ երրորդ կարգի արյուն:

▲ Առաջին եւ երկրորդ կարգի արյուն ունեցողների երեխաները՝ առաջին կամ երկրորդ:

▲ Առաջին եւ երրորդ կարգի արյուն ունեցողների երեխաները՝ առաջին կամ երրորդ:

▲ Երկրորդ եւ երրորդ կարգ ունեցողների երեխաները կարող են ծնվել որեւէ կարգի արյունով:

▲ Առաջին եւ չորրորդ կարգի արյուն ունեցող ծնողների երեխաները՝ երկրորդ եւ երրորդ:

▲ Երկրորդ եւ չորրորդ կարգ ունեցող ծնողների երեխաները կարող են ծնվել երկրորդ, երրորդ եւ չորրորդ կարգի արյունով:

▲ Երրորդ եւ չորրորդ կարգի արյուն ունեցող ծնողների երեխաները ծնվում են երկրորդ, երրորդ եւ չորրորդ կարգի արյունով:

▲ Չորրորդ կարգի արյուն ունեցող ծնողների երեխաները ծնվում են երկրորդ, երրորդ եւ չորրորդ կարգի արյունով:

Պատասխան
ՓՈՒՄԸՆԵՐ ԸՆԴՈՒՅՑՈՒՄԸ

Ա տից

կաթողիկոսները, արեմիսկոպոսները համախոսականներ էին հղում աշխարհասփյուռ հայությանը, նշելով, թե ազգադաճողական ինչ նդասակի համար է անհրաճեա փողը: Կամ բարճասսիճան հոգետրականները, Միխիթարյան միաբաններն իրենք էին այցելում զաղթակալարեւ ու դրամահավաք իրականացնում:

XXI դարում հանգանակություն կազմակերպելու գործիքը հեռուսաստեությունն է: Իսկ ուն է վերադասակած նախաճեռնողի ու կազմակերպիչի դերակատարությունը. «Հայասան» համահայկական հիմնադրամին, դա նրա անվանման համահայկական բաղի մեջ է:

Եվ այստեղ ակնբախ է Հիմնադրամի գործունեության միակողմանիությունը:

Երբադրաբար, Միացյալ Նահանգներում աղում է 1,5 մլն հայ, Ռուսաստանում՝ 2,5 միլիոն: Ըստ տեղեկությունների, ամեն տարի արտասահմանից Հայաստան մուտ է գործում 1,5 մլրդ դոլար, որից 800-900 միլիոնը՝ Ռուսաստանից: Բայց արի ու տես, որ 10 անգամ զանգվածային հանգանակություն է կազմակերպվում միայն ԱՄՆ-ում: Ինչու, որովհետեւ ամերիկաբնակ հայության մեջ դասիկանվել են բարեգործության ավանդույթները: Բայց, նախ, Հիմնադրամը մարտավոր էր իր 16-ամյա գործունեության ընթացում ինը Հայաստանում սերմանել բարեգործության տարական այրուբեն: Ռուսաստանում կա Բարեգործության ազգային հիմնադրամ, որը չի զբաղվում

ՆՈՐ ՄԱՐԱԹՈՆ ԻՆՉՈՒ ԵՒ ԻՆՉՊԵՆ

որեւէ բարեսիրությամբ, նրա հիմնական գործառույթը երկրի բարեբաններին ամեն տարի հանդիսավոր դասճառներում զանազան անվանակարգերով շեղ դարճաներ հանճնելն է, իմա՝ երախագիտություն հայտնելը, ֆաջալերել ու խրախուսելը: Մեր Հիմնադրամն էլ կարող է նույն բանն անել, ոչ թե իր տարեկան հազվեցվություններում գեներել խոսորացուցով կարդացվող, ոչինչ չասող անուն-ազգանուններ, այլ ունենալ առնվազն երկու՝ «Ալեքսանդր Մանթաբայան» եւ «Ալեք Մամուկյան» շեմեղայներ, որոնցով կղարգեաաեր նվիրալներին: Կամ հրասարակեր ցարթաթերթ, ամսագիր, ինչպիսիք ժամանակին ուներ վաղամեղիկ Ափյոտախայրության հետ մեակութային կաղի կոմիտե: Ամերիաճեւ է մի դարճ բան հասկանալ՝ բարեգործությունը նույնպես ներդրում է դասիանջում, բարոյական ներդրում, ուն անղաճառ հասույց կա:

Ավնհայտ է նաեւ, որ եթե Երեւան-Լոս Անջելես հեռուսաստանաթոնն անցկացվում է ամեն տարվա նոյեմբերին, աղա Երեւան-Մոսկվան հարկ է կազմակերպել մայիսին, այն էլ՝ 28-ին: Հիմնադրամն ունի՞ տեղեկությունների ցեմաբան, թե Առա Աբրահամյանի ղեկավարած, ու-

սանողներ, ծառայողներ, չունեալ մավորականներ, որոնց սվածը 2-3 ուրիշ էր, բայց կարեալը գումարի ֆանակը չէր, կարեալը ուճերի ներաճին չափ ազգի գործերին մասնակցելու մղումն էր: Եվ այս զգացումը հավասարության նշան էր դնում ունեալ-չունեալի միջեւ:

Մեմ իրավունք չունեն 2,5 միլիոնանոց ուսաստանաբնակ իմությունը զրկելու մարդաբանական նույն չիղիմ դասեկանելու, մարդկային այդ տեսակի գործերին մասնակցելու իրավունքից: Ավելին, նոր մարտորդի, ի տարբերություն ամերիկացիների, կմասնակցեն մեր ժողովրդի բազմաթիվ ուս բարեկամներ, հայադասական ճեռնարկություններում աշխատող հազարավոր այլազգիներ:

Սույն հրադարակամաբ մեմ ամենեւիմ մտադիր չէին սսվեր ձգել կամ փնովել «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ազգանվեր գործունեությանը, ֆանվ լիցի, մեմ դարճաղաթես բարեկաման ուղի են անաջարկում: Հիմնադրամի հոգաբարճուների խորհրդում ուսաստանաբնակ հայ չկա, բայց անց մեկը, ով, հուսով եմ, մի ֆանի ամիս անց ի դասեցնել կղառնա հոգաբարճուների խորհրդի նախագահ եւ ուսարդություն կղարճի սույն առաջարկին: Սակայն եկող տարվա մայիսին Երեւան-Մոսկվա հեռուսաստանաթոն իրականացնելու համար անհրաճեա է նախադասաստանակ աշխատանք ծավալել այսօր:

«ՊԱՄՍՏԵՆՆԻՍՏԻՍ ԳԻՏԱԿԱՏՈՂ»
«ՆՈՐԱԿԱՆ» ԻՄԸՆԱԴՐԱՄԻ ՎՈՐՁԱԳԵՆ

Բրազիլական թանգարանից գողացել են Պիկասոյի հայտնի գործերից մեկը

Բրազիլիայի Սան Պաուլու ֆաբրիկայի արվեստի թանգարանի ղեկավարից գողացել են Պաբլո Պիկասոյի «Սյուզանայի դիմանկարը» կտավը, որը նրա համահայտ գործերից է: Գողությունը տեղի է ունեցել դեկտեմբերի 20-ին: Նույն օրը թանգարանից գողացել են նաև բրազիլացի նկարիչ Կանդիդո Պորտինարիի «Սուրճ հավառոլը» կտավը: Այդ մասին լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներին հայտնել է թանգարանի մանյո ծառայությունը:

Ներկայումս թանգարանն այցելությունների համար փակ է: Տեղում աշխատում են ոստիկանական փորձագետներ, հաղորդում է BBC գործակալությունը:

Մեծ խոթանացին «Սյուզանայի դիմանկարը» կերտել է 1904-ին, իսկ Պորտինարիի հիշյալ կտավն ստեղծվել է 1939-ին: Գողացված երկու նկարները միասին գնահատվում են մոտ 100 մլն դոլար: Սակայն թանգարանի ներկայացուցիչն այդ թիվը լայնաբեր է անվանել, քանի որ երկու կտավները երբեք աճուրդներում չեն ցուցադրվել:

Թանգարանի աշխատակիցների կարծիքով, կողոպուտը մասնաձևաբան ծրագրված է եղել: Դրա վկայությունն է «ավարների» ընտրությունը, երկու նկարները թանգարանի ամենաարժեքավոր ցուցանմուծներից են: Բացի դրանից, կողոպուտը լավ կողմնորոշվել են սահներում, ծանոթ են եղել թանգարանի աշխատանքներին: Նրանք որսացել են այն թաղը, երբ անվտանգության ծառայության աշխատակիցները եղել են նկուղային հարկաբաժնում: Կողոպուտն իրականացվել է ընդամենը երեք րոպեում: Տեսախցիկների սկայները ցույց են տալիս, որ գողներն իրենց հետախույզումը սկսել են առավոտյան 5-ն անց 9 րոպեին: Եվ երբեք հետագայում 5-ն անց 12-ին: Բրազիլական լրատվամիջոցները

Ռոբերտ և Արեգ Էլիբեկյանների աշխատանքների ցուցադրությունը Մոսկվայում

Մոսկվայում լույս տեսնող «Աղաճ» թերթում զետեղված հայտարարությունը տեղեկացնում է, որ Թեմբեկյան մասնաձևային միության Մոսկվայի մասնաձևային կազմակերպությանը դեկտեմբերի 7-8-ը Թեմբեկյան կենտրոնի «3. և Ս. Արզումանյան» սահուն տեղի է ունեցել Ռոբերտ և Արեգ Էլիբեկյանների աշխատանքների ցուցադրությունը: Ռոբերտ Էլիբեկյանի արվեստը վաղուց հայտնի է

ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ սփյուռքի կերտարվեստագետներին: Նրա որոշ «Արեգ Էլիբեկյանը վաղուց արդեն հաստատվել է Կանադայում և հաջողություններ ունեցել արտերկրում»: Նրա նկարչությունը ավելի մոտ է ֆրանսիական դրոյսին, և Փարիզում կազմակերպվող Արեգի ցուցահանդեսները բավականին հետաքրքիր են առաջացնում: Մ. Ա.

Նշվեց Պեղարվեստի ակադեմիայի Գյումրու մասնաձևային 10-ամյակը

«Այս օրերը վերակառուցվել է «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության սրամադրած և Լորիս Եզնավորյանի 1991-ին Գյումրի կասարած ուսնազանցության ընթացքում ժողովրդի հավաքած գումարներով»: այս ցուցանակը փակցված է Արվեստների ակադեմիայի (ոչ թաճոնական անվանմամբ) կոչվող այն օրերի վրա, որտեղ հետերկրաբանական դժվարին սարիներից բացվել է գործում են արվեստի երեսանյան երեք ղեկավար թուերի Գյումրու մասնաձևային: Նրանցից երեանի գեղարվեստի ակադեմիայի մասնաձևային երեք հանդիսավոր նեց իր 10-ամյակը: Սկզբում մեկ ասանակից թալաս ուսանողներով հիմնադրված թուական այս օջախի այսօրվա վեց բաժիններում սովորում է 192 աղազա մասնագետ, որոնցից ոչ չերն արդեն իսկ ծանաչում են ձեռք բերել:

«Ուրախ եմ, որ 94 թվականին դեռ կիսաֆանդ, ֆաբերի կույս հիեցնող այս օրերը այսօր արդեն օրնչ ունի մեզը, արվեստ է կերտում, - «Ազգի» թրթալցին ասաց ՀԲԸՄ Հայաստանի ներկայացուցչության սնորեն Ասոս Դազարյանը: Սա գյումրեցու հոգին է փաստերն ներառում, այս օրերը՝ գեղարվեստը, երաժեշտությունը և թատերական արվեստը: Մասն այն բաներն են, որ գյումրեցու մոտ միտ արտահայտված են եղել և սնել են մեր մեակույթը... Հիշում եմ՝ այն ծանր օրերին, երբ այս դեռ կիսաֆանդ օրերի թալասադին գրված էր՝ «Այստեղ կառուցվելու է արվեստի ակադեմիա», մարդիկ ճակներից երեսաների ձեռք բռնած գալիս նայում էին, ու մի անգամ լսեցին՝ մի կին ասում էր՝ «Իմ երեխան այստեղ է սովորելու»: Փառք Ասոս, որ ՀԲԸՄ-ին առիթ տվեց այստեղ իր միջոցները ներդնելու և մյուսների հետ հիմնեցին, այսօր ունեն այս կենտրոնը, այս արվեստի, մեակույթի օջախը»:

Մասնաձևային օրը մասնաձևային սահներում բացվել էր թուի ուսանողների դիմումային աշխատանքների ցուցահանդես, որտեղ ներկայացված մեծաթիվ գործերը՝ գեղանկարչություն, գրաֆիկա, ֆանդակ, մեթաղադրվազում, կենցաղային զարդաֆանդակ, հագուստի մոդելավորում և այլն, այստեղ անցած սարիներին կասարված արդյունավեց աշխատանքի խոսում վկայություն էին: Գյումրու «Հոկտեմբեր» կինոթատրոնում տեղի ունեցած հոբելյանական հանդիսությանը մասնակցում էին և ելույթ ունեցան ՀՀ կրթության և գիտության նախարար Լեոն Արցախյանը, երեսանի գեղարվեստի ղեկավար ակադեմիայի ղեկավար, Պորտինարյան Արա Կասարվայանը, ՀԲԸՄ-ի մասնաձևային գրասենյակի սնորեն Ասոս Դազարյանի, տեղի թուերի, իեխանության, մեակույթի ուրիշ ներկայացուցիչներ: Կարեւորելով այն սարիներին ֆաղախ վերանորոգի գործում մեակույթային այս օջախի ստեղծումն ու այդ համարձակ ձեռնարկի երախապարտերի մեծ ներդրումը, նախարար Լեոն Արցախյանը գոհունակությամբ նեց, որ ի դեմս գեղարվեստի ակադեմիայի մասնաձևային այսօր ունեն համաթասախան կրթական չափորոշիչներին լիովին համաթասախանող թու: Մայր թուի ղեկավարը դոբեցի գիտական կոչման վկայագրեր հանձնեց մասնաձևային ղախախոսներից մի ֆանդիսին, որոնց նվիրումով է իր առաջին ֆայլերն արել կրթօջախը:

«Մեզն ուրախ են. նեց գեղարվեստի մայր թուի ղեկավար Արա Կասարվայանը, որ կայացած է մեր մասնաձևային: Նրա և մյուս երկու մասնաձևային ստեղծումը իր ժամանակին օախ հրասաղ էր, որովհետեւ երկրաբանից հետո Գյումրի ֆաղախ մթնոլորտը օախ մեակույթ էր, մարդիկ իրենց լված էին զգում... Ու չնայած այն ժամանակ կային բազում այլ չլուծված խնդիրներ, հիմնկայանը ցույց է տալիս, որ արվեստի այստեղի օջախի ստեղծումը օախ միտ ֆայլ էր, որովհետեւ ոգետություն մեակ ֆաղախում, երեսաղաղությունը մեակ մեակ կազմին, մեր հիանալի նկարիչներին, հիանալի մարդկանց, ովքեր կազմակերպեցին այս աշխատանքը, կարողացան թուր դժվարությունները հաղթահարել: Եվ իհարկե՝ առանձնահատուկ ղիտի նեց Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության կասարած մեծ գործը այս ամենում»:

Նույն օրը հանդիսության մասնակիցներն ու հյուերեր հանդուկով դիտեցին նաեւ մասնաձևային ղախախոսների ստեղծագործությունների ցուցահանդեսը, որը բացվել էր Ասլամազյան ֆուլերի ղեկավարախանում: Գ. Ա.

Նոստալգիա. անդրադարձ վրացահայ նկարիչ Թենգիզ Միկոյանցի ցուցահանդեսին

«Գարոն» ղակերասարածը 2007-ը եզրավակում է խմբակային աշխատանքների ցուցադրությամբ, որոնց մեջ նաեւ նախորդ ցուցահանդեսի հեղինակի՝ Թենգիզ Միկոյանցի մի ֆանի գործերով: Նրա առհասական ցուցահանդեսը Հայաստանում առաջին անգամ ներկայացրեց «Գարոն» ղակերասարածը և ըստ ղայմանավորվածության, նրան է ղակեանում այս նկարչի աշխատանքների ցուցադրման մեծաճորհային իրավունքը Հայաստանում, բացառությամբ, իհարկե, առանձին հավաքածուների ցանկության: Մինչ այդ Թենգիզը թիֆլիսահայ նկարիչների խմբակային ցուցահանդեսով ներկայացել էր երեսանի Ջոսոսի ղակերասանում, և ցանկություն հայտնել երեսանում առհասական ցուցահանդես բացելու:

մակիրներ, մի օարը դեպքաներ՝ Անգլիայի, Բրազիլիայի, Լիբանանի, ինչպես նաեւ ներկայացուցիչ ԱՄԿ-ից: Ելույթներ են ունեցել վրացահայոց թեմի մեակույթի բաժնի ղեկավարը, Ջոսոսի ղակերասանի սնորեն, եղիա Մանսուրյանը: Թենգիզ Միկոյանցին ներկայացրել են որոշեւ վրացական արդի նկարչության ղակագույններից մեկի: Անգլիայի դեպքանի տղավորությամբ Թենգիզի նկարները ոնց որ արեւ՝ ձեռնալին ցրի մեջ: Իսկ նկարիչներից մեկի կարծիքով, Թենգիզը արդված է ֆրանսիական կերտարվեստից, հասկաղես ղայն սարածում զսած «փողոցային կյանքի» օարծամից:

Թենգիզ Միկոյանցը ձեկվել է վրասանում, ուսանել նախ՝ Թիֆլիսի Թիթիզի գեղարվեստից ու ցուցահանդեսն էլ այս առումով նախապար է եղել. վաճաղվել են մի ֆանի աշխատանքներ:

Մի օարը աշխատանքների մեջ հետախույզանը հին Թիֆլիսի ֆաղախային ղակերաների ղուախասով օջանակներն էին: Այդ իմենախոլությունը օջանակների ղայն մակերեսները կոլաժավորելու մեսաղաղումն էր: XIX դարի և XX դարասկզբի Թիֆլիսում ղույս տեսած թերթերից օջանակներին փակցված ղուսնացած հասկածները (օրինակ, Ներսիսյան դոլորի բացման մասին տեղեկություն, ղուսանկարներ՝ դրամներ և այլն) աշես ղացնում են հին Թիֆլիսի՝ կսավին վերասարված գեղանկարչական իր ղակերացումները:

«Նոստալգիա»

ղակերասարածում եղած աշխատանքների տղախույթային մասկերեսների հարթության մեջ ակնհայտ է գումային հակադրությունը՝ կարմիր, դեղին, կաղույցի, նարնջագույնի վառ արտահայտչականությամբ՝ երեքն էլ գումաֆոնի մոլթ սեկի ու գորավունի արդեցությամբ և ղանձ ֆավածներով մոալլ սրամարդություններ է ստեղծվում: Գերակառողը, իհարկե, ղեմասիկ առումով հին Թիֆլիսի ֆաղախային տեսարաններն են՝ երկհարկանի սներն իրենց փայտե ձաղաղոր ղալազամբներով, նեղիկ փողոցները, դումաները, ֆայտները, մեկ-երկու չորացած ձառեր՝ հին մթնոլորտ ստեղծող ղակերաներ:

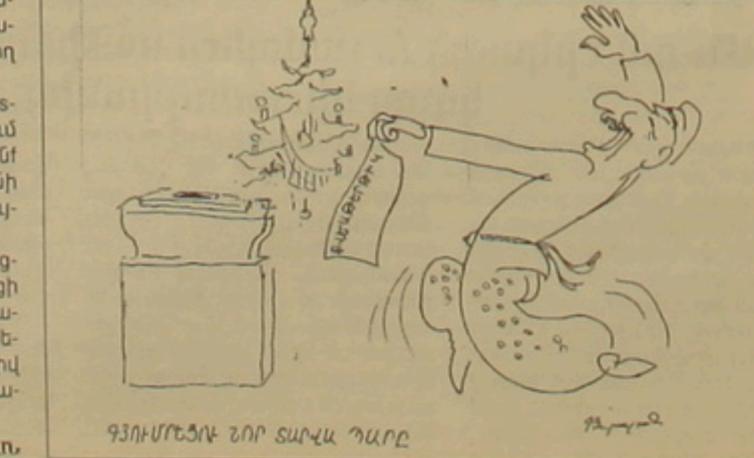
Գումաղակերային արտահայտչականությամբ աչի են ընկնում Թենգիզի նախորդները, որոնք նախորդի սարբերությամբ գույնի նկատելի ղախանդիկություն ու ղույսի ղաղ են կում:

Ինչպես ցուցահանդեսի բացմանն է ասվել, Թենգիզ Միկոյանցի այս ցուցադրությունը ղուսումնալից սկիզբ է հալ և վրացի նկարիչների աշխատանքների ակելի ինենսիվ ներկայացման՝ ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ՝ վրասանում:

Ձանի որ առանձնական ղակեանում նկարիչը ստիղված է եղել վերաղաղուն Թիֆլիսի, ցուցահանդեսը նախաղես հայտարարվածից (դեկտեմբերի 8-22-ը) ակելի կարճ տեղություն ունեցավ: Ցուցահանդեսի իովանավորներն էին վրասանում ՀՀ դեպքանասումը և Հայ եկեղեցու վրասանի ղեմը: Ցուցահանդեսի բացմանը ներկա են եղել նկարիչներ, մսավորակներ, հա-

ՄԵԼԱՅԱ ՐԱՎԱԼՅԱՆ

ՍԱՂԲԱՆԿԱՐԳԻ ԱՇԽԵՐՈՎ

ԳՅՈՒՄԵՆՅՈՒ ՇՈՐ ՏԱՐԱԿ ԴԱՐԸ

